Է. ՏԱՐԻ 2044 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 29 ՍԱՀՄԻ 1383–Հ. Տ. 7 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1890–Ն. Տ. 19 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1890–ՀԻՃՐ. 6 ԲԼՊԻԼ ԱԽԸՐ 1308 ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ԱՐԵՎ ԻՍԼԵ ԳՐՈՒԹԻՒՆՆ ՊԵՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՎԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Գալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱՑԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ և արտաքին	տարին	160
» »	»	80
» »	»	40
Դուռաւոր »	»	200
» » »	»	100
Օտար երկիրներու սովորական գրանց		50
» » վերջաւոր »		28

Դուռս գրկուած լրագրոց համար նախքան Յունուարեան վերջ ե Յունվարեանս գրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չառնուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 7 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ ԵՒ ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊՆԵՐ

Անցեալ օր վիճակագրութիւն մը հրատարակեցինք, յորմէ երեւցաւ թէ ամենէն աւելի ոսկեդրամ այս պահուս Ֆրանսայի մէջ կը գտնուի։ Նոյն իսկ Անգլիա յայսմ մասին ետ կը մնայ Ֆրանսայէ։ Այս հաշիւ իւր գործնական հաստատութիւնն ունեցաւ մի քանի օրէն։ Երեկի սուրհանդակաւ առնուած Ֆրանսական և անգլիական լրագիրք մանրամասն բացատրութիւն բերին մեզ Անգլիոյ Պանքային առաջարկութեան վրայ, որ 75 միլիոն ֆրանքի կամ երեք միլիոն անգլ. սթերլինի ոսկեդրամ փոխ ուղած է Ֆրանսայի Պանքայէն, և ֆրանսական դրամատունն հաւանած է։ Այս փոխառութեան տոկոսն է 3 % տարին, պայմանաժամն է 3 ամիս, որ կընայ երկարիլ, և յայնժամ տոկոսի սակն եւս կընայ աւելնալ։ Այս գործողութիւն Ֆրանսայի մէջ չիրմ գոհունակութիւն պատճառեց։ Ղի այս կերպիւ Ֆրանսայի սեղանաւորական զօրութիւնն ակնյայտ կը հրաչակուի նոյն իսկ Անգլիոյ կողմէ։ Փարիզի լրագիրք կ'ըսեն որ եթէ չլինէր այս ֆրանսական աջակցութիւն, Մեծն Բրիտանիա վարկի կողմէ ծանր տագնապ մը կրելու փոխանդին ենթարկեալ կը մնար։ Անգլիոյ Պանքան Ֆրանսայի Պանքային պէս արտօնութիւն չունի նորանոր պանքնոտներ հանելով գոհացնել հասարակութեան խնդիրքն։ այլ 1844ի պարմանադրոյն համեմատ, այնչափ միայն պանքնոտս [illegible] կղզիներուն մէջ։ Եւ երբ մասնաւոր գրամատունք իրենց թուղթերն Անգլիոյ Պանքային ներկայացնելով հնչուն ոսկեդրամ կը պահանջեն իրենց առնելիքները գոհացնելու, Անգլիոյ Պանքային ուրիշ միջոց չի մնար բայց եթէ իւր տոկոսի սակը բարձրացնել, կամ դուրսէն ոսկեդրամ բերել։ Տոկոսի սակն արդէն բաւական բարձրացած էր, և Ֆրանսայի Պանքայէն ոսկեդրամ փոխ առնուն շնորհիւ կրցաւ անմիջական վտանգն հեռացնել։

Ֆրանսական լրագիրք կ'ըսեն որ թէեւ Ֆրանսայի Պանքան 3 % տոկոսով շատացաւ, մինչ Անգլիոյ Պանքային տոկոսն է այժմ 6 %, բայց երբ Անգլիա Ֆրանսայի օգնութիւնը կը խնդրէր, սակարկին արժանապատուութեան հակառակ էր։ «Ֆրանսայի Պանքային ճշմարիտ վարձատրութիւնն այս յարգանքն է որ կը մատուցուի Ֆրանսայի սեղանաւորական զօրութեան։ Օտար մեծ հրապարակներ ծանր դժուարութեանց մատնեալ կը գտնուին։ Նիւ-Եորք այս պահուս կը քաւէ ամերիկեան երկաթուղեաց եւ արծաթի վրայ իւր ընդարձակ շահադիտութիւնները։ Պերլին կը մաքառի այն դժուարութեանց դէմ զոր կը պատճառէ իւր դրամներուն անչարժ կայուածոց և իտալեան ինչ ինչ թղթոց վրայ բռնուիլը։ Լոնտոն, որ հարաւ-ափրիկեան և Արժանթինեան ձեռնարկութեանց վրայ շահադիտութեամբք յիմարաբար զբաղեալ էր, սեղանաւորական և առեւտրական տագնապի մը մատնուելու մաղ մնաց։ Իսկ ասդին Ֆրանսայի մէջ դրամագլուխները լիառատ են։ Մէկ տարուոյ խնայութիւն բաւեց Փանամայի և Քոնթոնառ՝Էսքոնթի կորուստները դարմանելու։ Ֆրանսական հրապարակն աւելի զգուշաւորութեան կողմէ կը մեղանչէ քան չափազանցութեան, եւ վտանգաւոր թուղթերը մերժելով, Ֆրանսայի արժեթղթոց վրայ կը կեդրոնացնէ իւր գործունէութիւն։ 3 % ֆրանսական արժեթուղթն, որ հանրային վարկի ծանրաչափն է ի Ֆրանսա, 100ին 100ի կը մօտենայ։ Ֆրանսայի Պանքային մէջ, մեծաղդրամ պատրաստ կայ իբր երկուք ու կէս միլիառ ֆրանքի։ Միայն ոսկեդրամը կը հասնի մէկ միլիառ 200 միլիոն ֆրանքի։ Այսպիսի վիճակ մը օրպիսի զգացում յառաջ կը բերէ ազգային ապահովութեան։ Ահա՛ քսան տարիէ ի վեր Հանրապետութիւնն ինչ բրած է Ֆրանսայի համար։» Այս ոճով կը խօսի թռչ., որ Ֆրանսայի Պանքային կողմէ Անգլիոյ Պանքային ընծայեալ աջակցութիւնը կը նկատէ Ֆրանսայի զօրութեանց վերակազմութեան ամենարարձր ապացոյցն։ Այս հայրենասիրական խորհրդածութեանց վրայ թռչ. ուրիշ կարգի և աւելի գործնական նկատողութիւններ եւս կ'աւելցնէ, բացատրելով թէ Ֆրանսայի Պանքան չէր կրնար մերժել Անգլիոյ Պանքային խնդիրքն, որով հետեւ հրապարակներու համերաշխութիւնը [illegible] հրապարակին վրայ ծագելիք տագնապը Ֆրանսական հրապարակին վրայ եւս դէպ ապատութիւն կարող էր ընել։ Ֆրանսայի Պանքան ֆրանսական վաճառականութեան չահերուն վերին պահապանն է, և եթէ Անգլիոյ Պանքան տոկոսի սակը նորէն բարձրացնէր մինչեւ 7 կամ 8 %ի, ո՛չ միայն անգլիական այլ և ֆրանսական վաճառականութիւնը կը վնասուէր։ Եթէ Ֆրանսայի Պանքան կամովին փոխատուութիւն մը չըներ առժամանակեայ կերպիւ, ոսկին դարձեալ դուրս պիտի ելնէր ֆրանսական հրապարակէն՝ օտար թղթոց վաճառմամբ ֆրանսական հրապարակին վրայ։ Ամեն տեսակէտով, Ֆրանսայի Պանքան լաւ գործ մ'ըրաւ չվերժելով Անգլիոյ Պանքային առաջարկն։

Այս սեղանաւորական դէպք, որ լռելեայն կատարուած է երկու Պանքաներու միջեւ, քաղաքական նշանակութիւն մը կը ստանայ այնու զի Ֆրանսայի դրամական զօրութիւնը կը ցուցնէ։ Միայն պատերազմի ժամանակ չէ որ դրամի զօրութիւնն յարգի է։ Խաղաղութեան ժամանակ եւս Տէրութեան հարստութիւնը մեծապէս կ'ազդէ քաղաքական կարգադրութեանց վրայ։ Նոյն իսկ այն համոզում թէ այս ինչ Տէրութիւն պատերազմի ժամանակ միլիոններու աւելի ստուար դրամական կոյտի մը կընայ կը բերթնել՝ ի խաղաղութեան կնքեալ կարգադրութեանց մեծապէս կընայ ներդործել։ Իտալիա Գերմանիոյ նիգակակից կը դանուի, և այս պատճառաւ զուրկ կը մնայ Ֆրանսայի դրամական աջակցութենէն, որով կը բացատրուին իտալեան սեղանաւորական և տնտեսական դժուարութիւնք ըստ մեծի մասին։ Այս վիճակ կրնա՞ երկար տեւել։ Ռուսիա Ֆրանսայի կը մտենայ, որովհետեւ իւր երկրին պէտք եղած տնտեսական և ելտական օգնը Ֆրանսայի մէջ կը գտնէ։ Ո՛չ ոք կրնայ գուշակել թէ Ֆրանսայի դրամական արտակարգ զօրութիւնն ո՞րչափ հզօրապէս պիտի ազդէ Եւրոպոյ քաղաքական կացութեան վրայ ընդհանրապէս և ո՞րչափ պիտի բարեփոխէ և ամրապնդէ Ֆրանսայի քաղաքական դիրքն ի չարս մեծ Տէրութեանց։

ՏԲԹ. ՔՈԽԻ ԳԻՒՏԸ

ՏԲԹ. ՔՈԽԻ ՅՕԳՈՒԱԾՆԸ ՊԵՐԼԻՆԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԹԵՐԹԻՆ ՄԷՋ

Պերլինի Բժշկական Ճարտարութերթն նոյմ. 14ին Յաւելուածով մը հրատարակեց Տքթ. Քոխի յօդուածն հիւծախտի դարմանին վրայ։ Տքթ. Քոխ կ'ըսէ թէ կ'ուզէր ժամանակ մ'ևս յապաղեցնել իւր գիւտին հռչակումը, բայց ինչ ինչ անգաղտնապահութիւնք և չափազանցութիւնք գինք կը հարկադրեն այժմէն մաս մը տեղեկութիւն հաղորդել հասարակութեան։

Տքթ. Քոխ նախ կը յայտարարէ թէ տակաւին չի կրնար հրատարակել իւր գտած դեղին բաղադրութիւնը։ Բայց [illegible] կ'արտօնէ հիւանդանոցի մէջ ներկայ գտնուիլ իւր ամեն օր ըրած փորձերուն։ Իւր դեղ հեղուկ է, թեթեւապէս գորշ, և կառնայ պահուրլ թորացուալ չրոյ մէջ։ Կ'ազդէ միայն մորթի տակէն ներարկմամբ, որ առաւելապէս կրնակի կողմէն կը լինի, զի այն կողմէ նուազ սաստիկ ցաւ կը զգացուի։ Այս դեղը Տքթ. Քոխ ինքն իւր վրայ փորձեց։ Զորս ժամ ետքն յոգնութիւն մը զգաց, հաղալու միտում մը և շնչառական դժուարութիւն։ Հինգ ժամ ետքն զգաց տենդ և փսխեց։ Երկոտասանեորդ ժամուն, բարւոքում մը տեսաւ իւր վրայ, բայց տկարութիւնը միքանի օր տեւեց։ Նուազագոյն չափն որով կընայ առնուիլ դեղը՝ մէկ սանթիկրամ է առողջ մարդու վրայ։ Ասկէ պակաս չափով ազդեցութիւն չըներ։ Հիւծախտաւորաց վրայ այս նուազագոյն չափն արդէն կ'ազդէ, բայց ինչ ինչ մասնաւոր տարբերութեամբք, զի հիւծախտաւորաց վրայ դեղին հակագործութիւնը սաստկագոյն ևս է։ Այս հակագործութիւն կը տեսնուի մանաւանդ երբ հիւծախտը մարմնոյն մէջն է։ Երբ հիւծախտն արտաքին է, մանաւանդ դէմքի հիւծախտային քաղցկեղին (cancer facial tuberculeux) վրայ, բուժումն ստոյգ է և արագ։

Քաղցկեղի այս բուժումներ բացարձակապէս համոզիչ են դանուած դեղին յատկորոշ ազդեցութիւնն ապացուցանելու մասին։

Աւշային գեղձերու (դեշ, ուռեցք), ոսկերաց և յօդուածոց հիւծախտաւորներուն վրայ դեղին ազդեցութիւնը նուազ աչքի կը զարնէ, որպէս դիւրաւ կը հասկցուի, բայց ո՛չ նուազ ստոյգ է։

Իսկ թոքերու հիւծախտին վրայ դեղին ազդեցութիւնն ուղղակի զրնուելեան չենթարկուիր թէեւ, բայց նմանապէս ստոյգ է։

Երբ հիւծախտաւորին մէկ սանթիկրամի չափով տրուի այս դեղ՝ թանկագին է արդիւնքն, ո՛չ միայն հիւանդութեան բնութիւնը ճշդելու (diagnostiquer) միջոց ընծայելով, այլ և բուժելով։

Այս դեղ ո՛չ թէ հիւծախտի միկրոբը կը սպաննէ, այլ ուղղապէս կ'ազդէ հիւծախտաւոր հիւսկերուն վրայ, որպէս ապաքէն ակնյայտ կ'երեւի դէմքի քաղցկեղին վրայ։

Այս դեղ չազդեր մեռեալ հիւսկերու վրայ, փտած ոսկերաց վրայ, և պանրային (caséeuses) իւղակոյտերուն վրայ, յորս կ'ապրին միկրոբք։ Զանոնք հարկ է ըստ կարեւոյն ջնջել վիրաբուժական գործողութեամբ։

Դեղին կիրառութեան շնորհիւ, երբեք չաբթուան մէջ, մարմինը կարող կը լինի հինգ հարիւր անգամ աւելի չափով մ'ընդունիլ դեղէն, քան դարմանին սկիզբն։

Եւ իրաք, իւրաքանչիւր հակագործութեամբ մաս մը կը ջնջուի կը վտարուի հիւանդ հիւսկէն որոյ վրայ կ'ազդէ դեղն, և հետեւապէս իւրաքանչիւր անգամուն պէտք է աւելի զօրաւորագոյն [illegible] չափ զօրաւոր հակագործութիւն մը յառաջ գայ։ Երբ այլ ևս հակագործութիւն չի պատահիր, բուժումը կատարեալ է։

Բուժման ընթացքը սա է։— Հաղը կ'աւելնայ, յետոյ կը նուազի, և երբեմն կը դադրի։ Թերեւոյ դուրս արուած միկրոբք կը նուազին, կը պակսին նաև քրտինք։ Նոր բռնուած հիւծախտաւորք կրնան ազէկնալ 4—5 շաբաթէն։ Այն հիւանդաց վրայ որոց թոքային խոռոչք միջին են տակաւին, զգալի բարւոքում դիտուած է, թէեւ կատարեալ բուժում չկայ։ Այն հիւանդք որոց թոքային խոռոչք շատ մեծ են, աւելի ենթակայօրէն, քան առարկայորէն բարւոքում կը տեսնեն այս դեղին կիրառութեամբ։ (Այսինքն՝ ենթակային (հիւանդին) բնութեան օգնելովը կրնայ ազէկնալ, բան առարկային (դեղին) ազդեցութեամբ, երբ թոքերը շատ մեծ խոռոչներ ունին։) Եզրակացութիւնն այս է ուրեմն թէ՝ [illegible]։

Կարեւոր բանն այն է ուրեմն որ թոքախտն ի սկզբան շուտ հասկցուի և վճռուի, և դարմանն անմիջապէս ի կիր առնուի։

Տքթ. Քոխ իւր աշխատակցաց կը թողու իւր վիճակագրութիւններն հրատարակելու և դարմանուած հիւանդներուն նկարագրութիւնն ընելու հոգն։ Այս յօդուածով իւր ընդհանուր եզրակացութիւնն ուենթ կը ներկայացնէ հետաքրքիր հասարակութեան։

* *

Պերլինէ նոյմ. 13 թուով կը հեռագրուի առ թռչ. թէ Պերլինի եւ Ֆրանքֆորթի լրագիրք կը շարունակեն նշանակել Քոխեան դեղին յաջող արդիւնքները։ Բայց, կը յարէ թղթակիցն, հասարակութիւնն այժմ՝ լրագրական հրատարակութիւնները բաւ չհամարելով՝ կը սպասէ նոյն իսկ վարպետին բացատրութիւնները լսելու, «որ վաղուան Բժշկական Ճարտարութերթին մէջ պիտի հրատարակուի Տքթ. Քոխի ստորագրութեամբ, ընդ ամենայն չորս երես, իւրաքանչիւրն երկերկու սիւնակ»։ (Վերեւ տուինք այս յօդուածին համառօտութիւնն)։

Փրոֆ. Բրաւզէի դարմանատան մէջ ևս Տքթ. Քոխնէթ բուժեց lupus կոչուած հիւծախտային վէրքէն զատ նաև թոքի և կոկորդի թոքախտէ բռնուած մարդիկ։

ԴԷՊԵՐՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ

Դանիոյ գահաժառանգ իշխանն և իշխանուհին, թէեւ կիրճ ատուամբ մը գացին ի Փարիզ՝ պաշտօնական ընդունելութեանց չդանուելու համար, բայց իրօք վենատական պատուոյք ընդունուեցան Հանրապետութեան Նախագահին և իւր կառավարութեան կողմէ։ Ֆրանսական պաշտօնական մարմինք և բարձր դասու ընկերութիւնը ջերմագին յարգանք ու համակրանք ցուցին Դանիոյ գահաժառանգին եւ [illegible] նշանակութիւն մը ստացաւ, և հիմա կ'լսուի թէ Դանիոյ արքունիքն որ խնամի է Ռուսիոյ արքունեաց՝ Ռուսիոյ խորհրդով քաղաքական համաձայնութեան մը կը յանգի Ֆրանսայի հետ, բան որում Գերմանիոյ հանդէպ Ֆրանսա և Դանիա յար և նման դիրք մ'ունին։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Նախագահ Հարիսն և Միացեալ Նահանգաց արտաքին գործոց Նախարար Պ. Պլէյն ներկայ չպիտի լինին ի պատիւ իտալեանցի պատուիրակ Պ. Օ'Պրիէնի և Պ. Տիլլոնի հանդէսներու եւ ընդունելութեանց, նկատելով թէ իրենց ներկայութիւն անքաղաքավարացոյց մը կրնայ լինել Մեծին Բրիտանիոյ դէմ, և դիւանագիտական պատկառութիւն մը կրնայ հասարուիլ։ Ուրիշ ամերիկեան նախարարներուն արգելք չէ եղած այս հանդիսից մասնակցելու, բայց միայն ծովային նախարար Պ. Թրէսի ներկայ պիտի գտնուի։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Պուլկարական Ս. Սինոդի անդամց Թերտինեան իշխանին ներկայացած օրն, իշխանն երկարօրէն խօսակցեցաւ Ռուսճուքի եպիսկոպոսն և Ս. Սինոդի Նախագահ Գրիգորիոս Ըրբանին հետ։ Խօսակցութեան գլխաւոր առարկան եղեր է պուլկար կղերին զգեստը փոփոխելու խնդիրը։

—Պատերազմական Նախարարութեան համար իշխանին ընտրելին էր փեթերով հագարապետ։ Բայց Պ. Սթամպուլով այժ տուեր է Սոֆով հագարապետին անուանման, որ Փեթերսպուրկի զինուորական Ակադեմիային մէջ ուսած է, և երկար ժամանակէ ի վեր Պուլկարիոյ պատերազմական Նախարարութեան օգնական է։

Ի ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԱՍԻԱ

Աֆղանստանի Էմիր Ապտ-իւր-Բահմանի հրամանաւ, մահուան պատիժ կրեց Միրզա-Ապտ-իւս-Սամատ Խան, ճէլալապատ գաւառին մէջ, որովհետեւ սպանած էր զնաբուր Խան, ճէլալապատի քաղաքային պաշտօնեայ, որ յիշեալ կառավարչին գողութիւնները մատնանիշ ըրած էր Էմիրին։ Մարդասպանին մահու պատիժ կրել տրուեցաւ։ Աֆղանստանի սովորութեան համեմատ, թնդանօթի մը բերանին կապելով գնա։

ԼՈՆՏՈՆԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

Նորագոյն յուրերու նայելով, Անգլիոյ Պանքան և մի քանի մասնաւոր գրամատունք, յորս կը յիշուին Լոնտոնի և Ուէսթմինսթրի գրամատունը, Ռոշիլտի գրամատունն, Համպրոյի յոյն գրամատունն և Մորկանի գրամատունն, ընդ ամենայն 12 միլիոն անգլ. ոսկի ստորագրեր են, առաջքն առնու համար Պէրլինեան գրամատան և [illegible] տուներուն անսանկութիւնն։ Ահա այս կարեւոր աջակցութեան վրայ, Լոնտոնի հրապարակին սաստիկ յուզումը հանդարտեր է քիչ մը։

Հակառակ այս թանկագին օգնութեան, Պէրլինեան գրամատունն ի մասոյ իւր գործերը մաքրելով պիտի փակուի եղեր։ Ինչպէս գիւրին էր դուշակել, Լորտ Սալիսբրի և եվրոպական նախարար Պ. Կոյին իրենց ազդեցութիւնը բանեցուցեր են Անգլիոյ Պանքային վրայ՝ վտանգեալ գրամատան օգնութեան հասնելու։ Ըստ ոմանց, ամեն վտանգ անհետացած չէ բոլորովին։ զի ոմանց կարծիքն է թէ իւ Լոնտոն երեւան եկած տագնապը նոյնքան մեծ է որքան ի Փարիզ պղինձի գործին առթիւ յառաջ եկած տագնապը։ Փարիզի մէջ, Լոնտոնէ կախում ունեցող արժեթուղթք բաւական տկար վիճակ մ'ունին այժմ։ Բայց ֆրանսական արժեթուղթք համեմատապէս զօրաւոր դիրք մ'ունին։

Ի ՓԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ

Ծաղիկն այս պահուս մեծ կոտորած կ'ընէ Ռուսիոյ մայրաքաղաքին մէջ, ուր երկու հիւանդանոցներ ծաղիկ բռնուողներու յատկացան բոլորովին։

—) 78 (—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՌ

ԽԵԼԱԳԱՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԹՇՆԱՄԻՆ

—Վէռվէնի՞...

—Ինչպէս Մօնմոռանսիներուն, Շըվրէզներուն, Մոնթմառներուն, լա Ռոշֆուքներուն անունը, Վէրվէն անունն ալ ամենէն մեծերէն ու նշանաւորներէն մէկն է։

—Ճշմարիտ է։ Վէռվէնները անսահման ծառայութիւններ մատուցած են Ֆրանսայի։ Ֆիլիբ Օկիւսթի ատեն, Վէռվէնի ընտանիքն իշխան մը մեծապէս նշանաւոր է Պուվինի ճակատամարտին յաղթուած։ ուրիշ մը Բուռթիէի մէջ մեռած է, ժան թագաւորին անձը պաշտպանելով։

—Զէի գիտեր, բաւական Պ. Վան Օսէն։ Բայց ես Հոլանտացի եմ, և յաւակնութիւն չունիմ քեզ պէս Ֆրանսայի պատմութիւնը գիտնալու։ Վերջապէս իրաւունք ունէի ըսելու թէ Վէռվէնի մարդիկը մեծանուն ընտանիքէ մը կը սերի։

«Ինչ որ ալ ըլլայ, ախորժիս կամ ոչ, աղջիկդ կը մտածէ այս երիտասարդին վրայ։ բաւական բուռն տպաւորութիւն մը կրած է անկից։ Դժուար է ըսել թէ ինչ տեսակ էր այս տպաւորութիւնը։ տեսակ՞ն պիտի ըլլայ թէ անցաւոր։ Սէ՞ր է արդեօք որ Օռօռի սրտին մէջ իր սերմը ձգած է։ Չեմ կարծեր։ Բայց պէտք է գիտնալ որ տարբեր սեռէ էակներու միջեւ կայ խնամութիւն մը, ձգողութիւն մը որուն ազդեցութիւնը կը կրեն։ Ան տարակոյս աղջիկդ չէ կրցած իր ունեցած տպաւորութիւններն հասկնալ։ Հաճելի բան մը կը ներկայանար իրեն, ուզած է վայելել զայն։ Կը նմանի այն տղուն որ կ'ուրախանայ տեսնելով իրեն տրուած խաղալիքը։

«Միշտ մինակ ապրելու վարժուած ըլլալով, ուրախութեամբ և հոգւոյ հրճուանքով ընդունած է այդ անծանօթն որ իր առանձնութեան մէջ խնայով, կուգար մխիթարել իր տխուր մենութիւնն։ Կուգար նա պտոյանք մը, ոգեւորութիւն մը բերել իր կենաց միօրինակութեան մէջ, և հաւանական է որ նախ գինքը մխիթարելու և զբօսցնելու համար եկած բան մը նկատեց զայն։ Յետոյ սկսած են խօսակցիլ։ Ի՞նչ ըսած է իրեն երիտասարդը։ Չեմ գիտեր։ Բայց աղջիկդ մտիկ ըրած է անոր և ախորժած է անոր մտիկ ընել։ Եւ իսկոյն, այն խնամութեան պատճառաւ որուն վրայ խօսեցայ քիչ մը առաջ, առանց կարենալու հասկնալ այն ձգողական զօրութիւնն որ իր վրայ կը ներգործէր, սկսած է նորատի մարդիկն իրր բարեկամ, իրր եղբայր նկատել։ Եւ մեծ դիւրութեամբ ու հրապոյրով կ'ըլլար այս բանն, որովհետեւ անոր վրայ ունեցած զգացումը կը նմանէր քեզ նկատմամբ իր ունեցած խանդաղատանքին։

—Այսպէս, կը կարծես թէ Օռօռ դեռ կը մտածէ՞ Վէրվէնի մարքիզին։

—Ապահով եմ։

—Սակայն անոր վրայ չխօսիր։

—Կը վախնայ որ անհաճոյ կըլլայ քեզ պարտէզին դէպքէն վերջը, իր նուազուքն սթափած ատեն, հարցուց քեզ, «Ատոիէն պիտի վերադառնայ՞»։ Եւ իրեն պատասխանեցի՝ Այո՛։—«Երբ պիտի գայ նորէն, հարցուց վերստին»—Զմեռն երբ անցնի, երբ վարդերը ծաղկին, պատասխանեցի իրեն։

—Կը յիշեմ։

—Լաւ։ Օռօռ միտքը կը բերէ իմ խօսքերս, իրեն ըրած խոստումս։ Օրը տասն անգամ, քսան անգամ կը կրկնէ, որպէս թէ իր մտքին կատարած աշխատութեան եզրակացութիւնն այդ ըլլար՝ «Զմեռը երկա՛ն պիտի ըլլայ այս տարի»։

Պ. տը Լաուէռ հառաչեց։

—Ճակատագիրն է որ այդ երիտասարդը իմ տունս բերաւ, բաւական տրամութեամբ։

Զ

ՀԱՑՐՆ ԵՒ ԱՂՋԻԿԸ

Ինչպէս ըսինք, Լաուէռի կոմսն և Վան Օսէն հոլանտացին գրեթէ քսան տարիէ ի վեր զիրար տեսած չէին։ Անշուշտ կոմսը չէր մոռցած երբէք իր լաւագոյն բարեկամը։ բայց մարդերէն խոյս տուած ատեն չէր ուզած անոնց մէջ բացառութիւն մը ընել։ Կիսեմ Վան Օսէն ջանացած էր յաճախ անոր հանդիպիլ, բայց չէր ուզած։

—Կը պահուըտի, ապահով եմ, ըսած էր մտքէն։ Ի՞նչ ահաւելի ադէտ է որ իր էութիւնն այդպէս ջախջախած է։ Պիտի գիտնամ՞ օր մը այս սոսկալի գաղտնիքը։

Պ. տը Լաուէռի նկարագիրը ճանչնալով, հոլանտացին ճշմարտութեան մէկ մասը գուշակել յաջողած էր։

Հոլանտացէն մեկնելէ և Ֆրանսայի մէջ հաստատուելէ առաջ, շատ անգամ պէտք ունեցած էր Բարիզի նօտարներէն մէկուն։ Դիմած էր Պ. Քօռվիզէին, և Բարիզ հասնելուն պէս, այդ անձը վերջնականապէս իր նօտարն եղած էր։ Քանի քանի անգամներ հարցափորձած էր զայն Լաուէռի կոմսին վրայ նայելով։

Կոմսին ինչ ըլլալն իմանալէ յետոյը կտրած էր, երբ իրիկուն մը, նօտարին հետ գործ մը ունենալով, անոր գրասենեակը գնաց։ Հոն յանկարծ, անակնկալ կերպով, Պ. տը Լաուէռը տեսաւ։ Հակառակ այն երկայն մտրուքին և երկայն ըսպիտակ մազերուն զորս կոմսը ծպտեալ մնալու համար թողուցած էր, անմիջապէս ճանչցաւ զայն։ Զարմացման և ուրախութեան ճիչ մը, բացագանչութիւն մը արձակեց և ծերունին իր բազկաց մէջ գրկեց։ Պ. տը Լաուէռ պատասխանեց անոր գորովագին գրկախառնութեան։ Երկու բարեկամներն իրարու փարեցան, և գրասենեկին մարդոցը առջեւ, սկսան լալ։

Թերեւս քիչ մը ակամայ, կոմսը հաւանեցաւ երթալ Պ. Վան Օսէնին տունն, որ իր ընտանեաց ներկայացուց զայն։ Ստիպուեցաւ նոյնպէս ընդունիլ այն ջերմ հիւրասիրութիւնը զոր իրեն ցուցուցին։

Սրտի զեղման վայրկեանի մը մէջ, Օռօռին խօսքը ըրաւ։ Իսկոյն Պ. Վան Օսէն փափաք յայտնեց մանկամարդ աղջիկը տեսնելու։ Կոմսը չկրցաւ մերժել անոր՝ իրեն հետ մինչեւ Քօռբուլիէ գալ։ Այնչափ տարիներէ ի վեր առաջին անգամն էր որ մարդատեացին տան սեմէն մարդ մը ներս պիտի մտնէր։

Պ. Վան Օսէն օր մը միայն պիտի մընար ի Քօռբուլիէ։ Բայց շուտ հասկցաւ թէ Օռօռի օգտին համար պարտէր քիչ մ'աւելի կենալ հոն։

—Լուրջ ու ծանր պաշտօն մը ունիմ հոս կատարելու, ըսաւ մտքէն։

Ետ կեցաւ։

Մեղմօրէն կոմսն համոզեց զինքն իրեն խորհրդակից ընելու, և գիտենք թէ ինչ մտիկցներու դիմեց, դուրս հանելու համար Օռօռն, այն անձուկ միջավայրէն ուր յամրերէն կը մաշէր նա։ Ստիպողական հարկ մը կար, պէտք չէր թողուլ որ ամբաղձովին մարէր անոր խնդացկանութիւնը, պէտք էր անոր խելքը ազատել։

Վէռվէնի մարքիզին այցելութիւններն ի Քօռբուլիէ՝ հանած էին Օռօռն այն տեսակ մը քնէութիւնէն որ իր բնական վիճակն ըլլալ կը թուէր։ Իւր մտքին մէջ խուսափուկ նշոյլներ ծագած էին իր եւ ռացող ուղեղին մէջ զարհուրելի շարժում մը եղած էր, որպէս թէ քաոսն աղջամուղներէն դուրս նետուիլ ուզած ըլլար։ Իր մտածութիւնը որ տեսակ մը յայտնութեան սպասած էր կարծես, այնչափ ատենէ ի վեր առաջին անգամն էր որ իրեն ծանօթ եղած բաներէն անդին կը սլանար։

Բայց հայրը ուշ էր նորէն և Ատոիէն, իր բարեկամը մեկնած էր։ Ցուրտերը վերջին թիթեռնիկներն սպաննած և վերջին ծաղիկները խամրեցուցած էին։ Հետեւեալ օրը պարտեզը տխուր, ամայի երեւցաւ իրեն։ և ամեն վայրկեան կըսէր, աչքը պատին ծայրը յառած։

—Զմեռն այս տարի երկայն պիտի ըլլայ։

Ժպիտն անհետացաւ իր շրթներէն, վարդագոյն ու թաւշային, թարմ երանգներն իր այտերուն վրայ չվերադարձան. մերթ ընդ մերթ իր թաղեալ աչքերուն մէջ արցունքներ կը լեցուէին։ Այլեւս իր շուրջը չէր զարմացնող այն շունչն որ զինքն ոգեւորած էր։ Կեղծ աղջիկը չէր գիտեր թէ մահացու ձանձրոյթը իր որսը ճիրաններուն մէջ կ'առնէր։ Նորէն իր ընդարմացման, իր սեւ մելամաղձութեան մէջ ինկաւ։

Եւ գլուխը կուրծքին վրայ հակած, թեւերը վար կախած, դանդաղ քայլուածքով մը կ'երթար կուգար վշտաշարշար հոգիի մը պէս տան ու պարտէզին մէջ, երազել թուելով։ Աւա՜ղ, մէկ մտածումը մը ունէր միայն։

(Շարունակելի)

Ի ՓԷՇԹԱ

Փէշթայէ կը ծանուցուի թէ 70 գիւղացիներ իրենց ձիերով և սայլերով նըստած էին մեծ մակոյկի մը մէջ, վակ գետին վրայ, Օրլովաթէ ի Պիսթրից երթալու համար։ Ջափէն աւելի բեռնաւորած լինելով, մակոյկը շրջեցաւ, և 55 անձինք խեղդուեցան։

Ի ԼՈՆՏՈՆ

Ի Լոնտոն Ռայլէեան Ֆրանսական պատկերներու ցուցահանդէս պարզող Պ. Սըթթը և Պ. Աքարպորօ պատժական դատարանին ներկայացան «պիրչ և անբարոյական պատկերներ և գծագրութիւններ հասարակութեան մատուցած լինելու» ամբաստանութեամբ։ Թէեւ այս պատկերներուն Ֆրանսայի մէջ կը թոյլատրուի, բայց անգլ. դատարանն հրամայեց որ յիշեալ պատկերք, թուով 21, այրուին, և յանցաւորք եղեռնագատ ատենին առջեւ հանուին։

ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ Ի ԲՐՈՒՍԻԱ

Բրուսիոյ նախակրթարանաց վերաբերեալ օրինագծին համեմատ, որ ներկայացուեցաւ Բրուսիոյ երեսփ. ժողովոյն, վարժարանաց հսկելու պաշտօն ունեցող իշխանութիւնք պիտի որոշեն ուսմանց յայտագիրն և վարժարանաց ներքին կազմակերպութիւնը։ Նախակրթարանաց կազմակերպութեան մէջ, ըստ կարելւոյն ի նկատ պիտի առնուի այակերտաց կրօնքն։ Սկզբամբ, ո՛չ մէկ տղայ իւր դաւանութեան համեմատ կրօնական ուսումէ զուրկ չպիտի թողուի։ Կրօնական ուսումը պիտի ուղղուի ձեռնհաս կրօնային հասարակութեանց կողմէ, որոց ներկայացուցիչներուն կարծիքը պիտի առնուի ուսմանց նոր յայտագրերու հաստատման և կրօնական նոր դասագրոց որոշման առթիւ։ Կրօնային հասարակութեան պատուիրակներ արտօնեալ են ներկայ լինել կրօնային ուսմանց, աշակերտներու հարցումներ ուղղել և ի վերջ դասին ուղղել վարդապետութեան կէտերը զորս ուղիղ չէ բացատրած վարժապետը։ Կաթոլիկ կամ աւետարանական կրօնային ուսման գալով, անոր ուղղութիւնը պիտի յանձնուի տեղւոյն կաթոլիկ ժողովրդապետին, կամ բողոքական հովուին։

Եւրոպոյ մէջ կրօնային ուսման խնդիրը կրթական խնդրոց կարեւորագոյններէն մին է այժմ, ըստ որում վարչական-հանրապետ[illegible] ունի, և Բրուսիոյ կրթական նոր օրէնքն այս յարաճուն հոդածութեան հետեւանքը կը ցուցնէ։

ԱՆԵՒԻԱԿԱՆ ՊԱՆԳԱ

Բաց ի 75 միլիոն ֆրանքի ոսկեդրամէն զատ փոխ առաւ Ֆրանսայի Պանքայէն, Անգլիոյ Պանքան մէկ ու կէս միլիոն անգլ. ոսկւոյ արժողութեամբ ոսկեդրամ ալ Ռուսիայէն առաւ, և 600,000 անգլ. ոսկի բերել կուտայ Պրազիլիայէն։

ՏՔԹ. ՔՈԽ. — ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐ

Տքթ. Քոխ հիւանդ է, և կը կարծուի թէ ինքն եւս թաքախտ ունի։ Աւելի քան երբեք տեղն է ըսելու. Բժիշկ, զանձն քո բժշկեա՛։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Արտաքին Դպրեվանուց վանահայրտեսուչ Դեր. Մաղաքիա եպիսկ. Օրմանեան երէկ իրիկուն մայրաքաղաքս հասնելով, այսօրուան գումարելի խնամակալութեան ժողովոյ կը ներկայանայ դպրոցական անցեալ տարեշրջանի եւ վանական գործոց նկատմամբ տեղեկութիւններ հաղորդելու համար։

Եկեղեցական Համագումար ժողովոյ Ցանձնախումբն հրաւիրեալ է վաղիւ իւր վերջնական նիստն ընելու և որոշելու համար սոյն ժողովոյ գումարման օրը։

Հետեւեալը կը հաղորդեն մեզ.

Սեբաստիոյ Կամիս գիւղէն, հայ երիտասարդ մը՝ նոյն գիւղէն օրիորդի մը հետ՝ ասկէ տէրդ տարի յառաջ օրինաւորապէս ամուսնանալէ ետքն, անցեալ-դեկտեմբերէն առանց պատճառի, կնոջն հետ կը գժտի, և կ'ուզէ զայն թողուլ. կնոջ հաւատարիմ լինելուն և մինչեւ ցարդ անբասիր վարք մը ունեցած ըլլալուն կը վկայեն Կամիս գիւղի ամբողջ հասարակութիւնը։ Ասկից երկու ամիս առաջ յիշեալ երիտասարդն՝ իւր կրտսեր եղբօր խօսեցելոյն սիրահարելով գիշերանց կ'առնու զայն, և իւր օրինաւոր կինը լքանելով, կը փախչի, և կ'ապաստանի ի Սեբաստիա, սակայն հոն հանգիստ չգտնելով, քիչ ատենէն կ'անցնի ի Շապին Գարահիսար, ուսկից եւս հալածուելով՝ ուր ուրեմն կը դիմէ մայրաքաղաքս ուր կը գտնուի այժմ։

Այս գայթակղելի դէպքն յոյժ գրգռած է Ղալաթիոյ պանդուխտ ազգայիններն, որք պատրաստուած են արդէն հարկ եղած դիմումներն ընել։ Ուստի խնդիրն աւելի ծանր կերպարանք չառնելու համար, ներկայիս Կրօն. ժողովոյ խորին ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմք։

Ցառաջիկայ կիւրակէ, 11 Նոյեմբեր, Հայ Հռոմէականաց Բերայի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ մէջ պիտի կատարուի Անտոն էֆ. Ազարեանի դստեր՝ Օր. Անայի պսակագրութիւնն ընդ Վիչէն էֆ. Գասպարեանի։ Պսակի հանդէսը պիտի օրհնէ Ազարեան Գերապայծառ։

ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՅՑ
1891
ԹՈՒԱՆԱՆԻՆ ԳՐԻՍՏՈՍԻ
ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
Ս. ՓՐԿՉԻ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ
ՏՊԱԳԻՐ Գ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ
Գին 40 փարա

Կեդրոնատեղին է Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան գրասենեակը. Կ. Պոլիս, Մեծ-Նոր-խան, միջնայարկ, թիւ 48, 49, 50։

Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան կնիքը չկրող օրինակները վաւերական չեն։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՆԱՆՔ

Թաղապետական ժ. չրջանակին (Գատըգիւղ) տնօրէն անուանուեցաւ Մէհմէտ Ալի էֆէնտի, Էվգաֆի նախկին հաշուակալ Սեբաստիոյ։

— —

Երրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Բ. զօրաբանակին Միբլիվանիերէն Մուսթաֆա փաշայի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ փաստաբան Պ. Բէտրէլլի։

Չորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Արտաքին գործոց նախարարութեան հեռագրական սենեկի քարտուղարներէն Ֆարգ պէյի։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ նոյն սենեկի քարտուղարներէն Արշակ էֆէնտիի։

— —

Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ

Դատական նախարար Վսեմ. Բիզա փաշա և Քաղաքական Բրսվան պէյ երէկ յաջորդաբար կայս. պալատ գընացին և Վեհ. Սուլթանի հրամաններն ստանալով, իրենց պաշտօնատեղիները դարձան։

— —

ԲԱՐՁՐ. ՄԵԾ-ԵՊԱՐՔՈՍԸ

Մեծ-Եպարքոս Բարձր. Քեամիլ փաշա անձնական տկարութեան պատճառաւ երէկ եւս Բ. Դուռը չ'գնաց։ Կը յուսացուի թէ Ն. Բարձրութիւն այսօր օրուայ իւր պաշտօնատեղ[illegible]

— —

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Քաղաքապետ Բրսվան պէյ և հաշուակալ Բէչատ էֆէնտի երէկ Բ. Դուռը գնացին և Ներքին գործոց Վսեմ. նախարարին հետ խորհրդակցութիւններ կատարեցին քաղաքապետութեան վերաբերեալ ինչ ինչ խնդրոց վրայ։

—Հոյնտական դեսպան ու անդլիական դեսպանատան առաջին թարգմանն երէկ Բ. Դուռը գնացին և յաջորդաբար տեսակցեցան Արտաքին գործոց Վսեմ. նախարարին և Վսեմ. խորհրդականին հետ։

— —

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԲԻԺԻՆ

Վեհ. Սուլթանի հրամանաւ՝ կայս. պալատան մէջ յանձնաժողով մը կազմուած է ընդ նախագահութեամբ կայս. պալատան առաջին քարտուղար Վսեմ. Սիւրէյա փաշայի և անդամակցութեամբ Երմտական նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշայի, Մաքսային Վերատեսուչ Վսեմ. Հասան Ֆէհմի փաշայի, Երկրագործական Դրամատան ընդհանուր տնօրէն Վսեմ. Փորթուգալ Միքայէլ էֆէնտիի և Բէժիի քոմիսէր Վսեմ. Նուրի պէյի։

Հասկցուած ըլլալով որ եթէ Բէժիի վարչութեան կանոնագրութեան և յանձնառութեանց տեսրին մէջ նշանակեալ ինչ ինչ կարեւոր բարեփոխութիւնք ի գործ դրուին, բաց ի այն 700,000 ոսկիէն զոր ամեն տարի Բէժին կը վճարէ Հանրային Պարտուց Վարչութեան և բաց ի այն խառն հասոյթի բաժինէն որ Բէժիի վարչութեան կը պատկանի, կայս. կառավարութեան բաժին տարեկան մէկ քանի միլիոն ոսկի պիտի իյնայ, կայս. Իրատէն պաշտօն յանձնած է յիշեալ յանձնաժողովին՝ մանրամասնաբար քննել այդ կէտն և որոշել ատենն ան յաղթ. որք յառաջ պիտի գան Բէժիի կանոնագրոյն ու յանձնառագրոյն մէջ նշանակեալ կարեւոր բարեփոխմանց գործադրութեամբ։

— —

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՍԵՐԳԻԱ

Ըստ տեղեկութեանց Հ-էէէ-Բի, սերպական կառավարութիւնն օսմանեան կառավարութեան դիմելով առաջարկած է պայմանագիր մը կնքել՝ ոճրագործաց փոխանակման համար։

— —

ՏՈՐԹ. ՔՈԽԻ ԳԻՒՏԸ

Ս-ուէր կ'իմանայ թէ ձեռնհաս իշխանութիւնը օսմանեան մէկ քանի բժիշկներ ընտրելու վրայ է, ներկայ գտնուելու համար Տքթ. Քոխի հրապարակախօսութեանց ի մասին թաքախտի դարմանման։

— —

ԴԱՏԱՍՏԱՆ
ՀԱՆ ԱՐԱՍՏԱՆԵԼՈՑ

Վաղը եղեռնագատ ատենին առջեւ տեղի պիտի ունենայ երկրորդ դատավարութիւնն Մելքոնի, Աբրահամի ու փախստական Համբարձումի, որք ի Պէօյիւքտէրէ ձերբակալուած էին և որոց վրայէն տոմսակներ գտնուած էր վրան մերկ ըմբիշներ նկարուած։

— —

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆԿԵԼԱՆՈՑ

Համազգային Անկելանոցի յանձնաժողովն երէկ ի Նիստ գումարեցաւ Մալիլէի մէջ։

Երմտական նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշա և Առեւտրական ու Հանրօգուտ շինութեանց նախարար Վսեմ. Բահիֆ փաշա, Նաֆիայի մէջ կարեւոր գործոց կարգադրութեամբ զբաղած ըլլալով բացակայ էին։ Այս պատճառաւ նստին նախագահեց Զինուորական Քրնիչ Ցանձնաժողովոյ անդամ Ֆէրիգ Թէվֆիգ փաշա։

Կառուցանելի շէնքին համար, որուն յատակաձեւն ու քարտէսը Վեհ. Սուլթանին հաւանութեան արժանացած են, 40,000 ոսկի ծախք հաշուած է։ Ցանձնաժողովն իւր երեկի նստին մէջ խորհրդակցութիւններ կատարեց այդ գումարը հանգանակութեամբ հայթայթելու և այլ խնդրոց վրայ։

— —

ՊՈԼՍՈՅ ԲԱՐԱԳՈՒՆԻՔ

Պոլսոյ քարափանց արտօնատիրոջ փոխանորդ Պ. Կառանէ թէեւ նախընթաց իրիկուն Բարիզ պիտի ուղեւորէր, սակայն վերջին պահուն իւր ուղեւորութիւնը վաղուան յետաձգած է։

Քարափանց շինութիւնն արտօնող կայս. Ֆէրմանը երէկ իրիկուն Բ. Դրան կողմէ հաղորդուեցաւ Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան։ Հետեւաբար հարկ եղած պայմանագիրն ու յանձնառագիրն այսօր պիտի ստորագրուին ու պիտի փոխանակուին նոյն նախարարութեան և Պ. Կառանէի միջեւ։

— —

ՌՈՒՍ ՀԻՒՊԱՏՈՍԻՆ

Տրապիզոնի ռուսական հիւպատոսարանի քարտուղար և թարգման Պ. Վլատիմիր Զիմմէրման Կարին փոխադրուած է նոյն պաշտօնով։ Կ. Պոլսոյ ռուսական դեսպանատան կցորդներէն Պ. Նիքոլա Սգրէպոլայէֆ՝ Տրապիզոնի հիւպատոսարանին քարտուղար եւ թարգման, և Պ. Նիքոլա Զմիրնոֆ [illegible] քարտուղար և թարգման անուանուած են։

Դաւրէժի հիւպատոսարանին թարգման Պ. Ալէքսանդր Սգրիտէր Թէհրանի ռուսական դեսպանատան երկրորդ թարգման անուանուած է։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Արեւելեան երկաթուղեաց ընկերութեան վարչական խորհրդոյ անդամք ինչպէս նաեւ աւստրիական «Պանք-վերէյն» դրամատան ներկայացուցիչք վերջերս յաճախակի գումարումներ ունենալով ի Վիէննա, խորհրդակցեր են Արև. երկաթուղեաց ապագայ կազմակերպութեան վրայ, որոյ մասին կատարեալ համաձայնութիւն գոյացեր է։ Մինչեւ ցարդ ընկերութեան տնօրինութեան կեդրոնը Բարիզ կը գտնուէր. վերոյիշեալ գումարման մէջ որոշուած է որ յառաջիկային մէջ երկաթուղեաց շահագործման ու ապրանաց փոխադրման վերաբերեալ ամէն ինչ Կ. Պոլսոյ մէջ կազմելի մասնախմբի մը իրաւասութեան պատկանի, մինչ ընկերութեան վարչական և երմտական գործոց տնօրէնութիւնը պիտի յանձնուի Արեւ. երկաթուղեաց վարչական խորհուրդին, որուն կեդրոնը Վիէննա պիտի ըլլայ։ Բարիզի մասնախումբը պիտի լուծուի եւ վարչական խորհրդոյ նիստերը տեղի պիտի ունենան ի Վիէննա։

— —

ՕՍՄ. ՍՊԱՑՔ Ի ՊԷՐԼԻՆ

Երկու շաբաթէն Պէրլին պիտի ուղեւորին օսմ. բանակէն տասնը վեց սպայք՝ երեք տարի ծառայելու համար գերմանական բանակին մէջ։ Ասոնց պիտի ուղեկցի զօրավար Հօպէ փաշա։ Այդ սպայք բանակին մէջ ընդունուելէ առաջ վեց ամսոյ չափ վարժարան մը պիտի յաճախեն գերմաներէն լեզուն ուսանելու համար։ Հօպէ փաշա դեկտեմբեր ամսոյ վերջերը մայրաքաղաքս պիտի դառնայ, իւր հետ բերելով այն թուրք սպայներն որք իրենց զինուորական ծառայութիւնն աւարտած են ի Գերմանիա։

— —

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հալէպէն եկած հեռագրական տեղեկութեանց համաձայն՝ Նոյեմբեր 5ին նոյն քաղաքին մէջ հնոտախտի 1 մահ պատահած է և Մարաշի մէջ՝ 11։ Նոյեմբեր 3ին Ուրֆայի մէջ 7 և Պիրէճիկի մէջ՝ 8։

Սուրիայէն եկած հեռագիրք եւս կը ծանուցանեն թէ Նոյեմբեր 3ին Համայի մէջ հնոտախտի որ և է դէպք ու մահ պատահած չէ։ Հոմսի մէջ Նոյեմբեր 4ին հնոտախտի 9 դէպքեր և առաջուան բռնուածներէն 24 մահեր պատահած են։

* * *

Մանասթիրէն եկած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Սէրբիէյէ գաւառի Քէրպինէ գաւառակին Քէօրիւպոզ գիւղին մէջ փողացաւ երեւան եկած ըլլալով 16 մահեր պատահած են։ Տեղական իշխանութիւնն անմիջապէս բժիշկներ զրկած է այդ գիւղն, որ արտաքին յարաբերութիւններէ արգիլուած է մինչեւ որ այդ պատ անհետանայ։

* * *

Առողջապահական վարչութիւնը երէկ հեռագրեց բոլոր քարանթինայի կայարանաց թէ բժշկական այցելութեան ենթարկեալ նաւահանգիստներէն եկող նաւերուն գիշեր ժամանակ ք--ռէ չի տրուի։

— —

ՎԵՐԱՔՆՆԻՉ ԱՏԵԱՆ

Վերաքննիչ ատեանի առեւտրական ճիւղը յառաջիկայ շաբաթ օրէն սկսեալ առաւօտները ժամ 6ին պիտի բացուի եւ մինչեւ ժամ 7 ներքին գործերով զբաղելէ յետոյ դատավարութեանց պիտի սկսի։

— —

ԶԷՆՔԻ ԱՐՏՕՆԱԳԻՐ

Սպարապետի Դուռն հրահանգ ուղղելով որոց որ անկ է, ծանոյց թէ երբ պահպանք, անտառապահք, հովիւք և ուղեւորք զէնք կրելու համար արտօնութիւն ուզեն, պէտք է նախ անոնց անցեալ կեանքը քննել, երաշխաւոր մը առնուլ և յետոյ հինգ դրուշի փոխարէն տալ արտօնագիրն, որ մէկ տարուան համար միայն ընդունելի ըլլայ։

— —

ՊԱՏՈՒԱՍ

Քաղաքապետութեան կողմէ պատուաստի համար կեդրոնական դեղարաններ հաստատուած և բժիշկներ սահմանուած ըլլալով, Ներքին գործոց նախարարութիւնը հրահանգ ուղղեց ամեն կողմ եւ ծանոյց որ չպատուաստուած տղաքներ վարժարանաց մէջ չընդունուին և ժողովրդեան յորդորներ կարգացուելով կեդրոնական դեղարանները տարուին և ձրիաբար պատուաստուին։ Նոյնպէս իմամներն ու մուխթարները, երբ իրենց թաղերուն մէջ ծաղկի հիւանդութիւն պատահի, ժամանակին իմաց տան թաղապետութեանց։

— —

ԱՄՍԱԹՈՇԱԿ

Երմտական նախարարութիւնը պատրաստութիւն կը տեսնէ մէկ քանի օրէն մէկ մէկ ամսաթոշակ վճարելու համար կառավարական պաշտօնէից։

—Քաղաքապետութիւնն եւս հարկ եղած միջոցները ձեռք առնելու վրայ է որպէս զի իւր պաշտօնէից ամսաթոշակները կանոնաւոր կերպիւ վճարուին։

— —

ԿԱՑՍԵՐԱԿԱՆ ՇՆՈՐՀ

Սպարապետի Դրան ընդհանուր սպայակոյտի ճիւղին քարտուղարներէն Մէհմէտ Ալի պէյի եօթնամեայ տղան Ճէլալ էֆէնտի, աշակերտ Նումունէի Թէրազգը վարժարանին, անցեալ ուրբաթ առաւօտ Հոգեթանին [illegible]տիւն ունեցեր և բանախօսութիւն մը ևս արտասաներ է։

Ն. Վեհափառութիւն խիստ գոհ մնալով գեղարուեստ[illegible] դրամմամբ և դրամական պարգև մը շնորհած է այդ տղուն։

— —

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ Ի ԹՈՒՐՔԻԱ

Սոլա էֆէնտի, որ Սուրիական Տրիպոլոյ երկաթուղւոյ գիծը չինելու մենաշնորհ խնդրած էր, առաջարկած է այդ երկաթուղին լայն գծի վրայ չինել և միանգամայն իւրաքանչիւր քիլոմէթրի համար ապահովութեան որ եւ է գումար չ'պահանջել։

Ծանուցուած էր թէ այդ մենաշնորհ Ֆրանսէֆէնտիի տրուած է, սակայն Սուլա էֆէնտի, իւր մասնաւոր տեղեկութեանց յենլով, կ'ըսէ թէ այդ լուր անհիմն է և թէ Սոլա էֆէնտի քանիցս Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան դիմելով՝ չափաւոր պայմաններ առաջարկած է։ Միւս կողմէ Բարիզէն լուր առնուած է թէ Սոլա էֆէնտի կարող է 150 միլիոն ֆրանք դրամագլուխով ընկերութիւն մը կազմել։

— —

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ

Անցեալ սեպտեմբերին մայրաքաղաքիս մէջ պատահած մահերու թիւն է 726, որոց 483ն խլամ, 288ը քրիստոնեայ և 41ը հրեայ։

Այս մահերէ տասը ծաղկի հիւանդութենէ առաջ եկած են։

— —

ԿԷՕՋ-ԹԷՊԻԻ ՋՈՒՐԸ

Ձեռնհաս իշխանութեան աղերսագիր տրուելով մենաշնորհ խնդրուած է Կէօզթէպէի ջուրը խողովակներու միջոցաւ մինչեւ ծովեզր փոխադրելու համար։

— —

ՊԱՃԱՐԱԽՏ

Գոնիայէն կը գրեն թէ Սպարթայի գաւառին և չրջակայից մէջ պաճարախտ երեւան եկած և բազմաթիւ անասունք զոհ գնացած են այդ հիւանդութեան։

— —

ՕՍՄ. ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԻ

Կ առ 100 տոկոսաբեր օսմ. պարտատոմսին տպագրութեան հսկելու պաշտօնով Լոնտոն զրկուած պաշտօնատարք հեռագրած են Բ. Դրան՝ թէ այդ պարտատոմսից տպագրութիւն սկսած է արդէն։

— —

ՊՈԼՍՈՅ ՆՈՐ ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՆԸ

Եէնի-Ճամիի թղթատարական և հեռագրական նոր պաշտօնատան հիմնարկութիւնը կատարուած է քանի մը օրէ ի վեր։ Նորակառոյց շէնքը պիտի յանգի մինչեւ Զիլինկիր-Գարուսի կոչուած դրան։ Այդ դրան վրայ գտնուած շէնքին տեղ նոր մը պիտի չինուի, այժմեանէն փոքր, որուն մէջ պիտի հաստատուին դրօշմի վարչութեան գրասենեակները։ Այս կերպով դիւրութիւն պիտի ընծայուի այդ երկու վարչութեանց յարաբերութիւնները։ Շինութեանց հսկողութիւնն յանձնուած է հեռագրաց և թղթատարութեանց քննիչ Ալի պէյի, գնմանց տնօրէն Օսման էֆէնտիի և ճարտարագէտ Տիմիդրաքի էֆէնտիի։

— —

ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԻ ԳՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ

Անտիոքայ յոյն Պատրիարք Տ. Կէրասիմոս ոչ թէ ընտրուած է Պատրիարք Երուսաղեմի, որպէս կը ծանուցանէր Պէյրութ, այլ ընտրելու հաւանականութիւն ունի։

—Երուսաղեմի Գունաց Սինոդի անդամներէն ոմանք բողոքագիր ուղղած են առ Բ. Դուռն, թէ Տեղապահը միաբանութեան քանի մը անդամները պաշտօնանկ ըրած է, իրեն ի նպաստ ձայնից առաւելութիւն ունենալու համար։

Այս գիշեր ժամ 8ին Ֆէրիգիւղի մէջ հրդեհ ծագելով յունաց եկեղեցւոյն դէմ դտնուած երկու քարուկիր տուներ այրեցան։

—Նախընթաց օր ի Սարբեար Օրթա Զէչմէի գերեզմանատան մէջ թուրք կին մը բան մը թաղելու զբաղած էր, երբ մօտակայ սրճարանի սպասաւորաց մին տեսնելով ոստիկանութեան խմաց տուաւ։ Ոստիկանք ձերբակալեցին այդ կինն, որ պարկի մը մէջ դրուած երկու օրուան մանչ տղայ մը թաղել ուզած էր, եւ Բերայի ոստիկանատունը զրկեցին։

—Անցեալ օր Նաւակ մը, յորուն երկու հոգի կային, Վոսփորէն վեր եկող տեգլիական շոգենաւի մը ետին կապած կերթար, երբ Բ. Հիսարի առջեւ նաւակը չրջելով մէջ գտնուողներէ մին խղդուեցաւ եւ միւսն ազատեցաւ։ Այդ նաւակին մարդիկ չէին կրցած դեկը գործածել եւ այդպէս նաւակը չրջցած էր։

—Ձեռնհաս իշխանութիւնն որոշած է Նորոգել Սկիւտարէն Ալէմ Տաղը տանող ճամբան։

—Նախընթաց գիշեր, 90 000 օխտ ածուխ բեռցած փոքր առագաստանաւ մը Բուսֆէի Ֆէնէրի առջեւ ժայռերու զարնուելով ընկղմեցաւ։ Առագաստանաւին մէջ գտնուած նաւապետն, ութ նաւաստիք և երկու ուղեւորք ազատեցան։

— Բարձր. Մեծ-Եպարքոսի որդին՝ Սուպհի պէյ երէկ Ազէքսանդրիա ուղեւորեցաւ, ուսկից Գահիրէ պիտի երթայ օդափոխութեան համար։

—Անցեալ օր Սիրանճայի անտառաց մէջ չորս աւազակներ եօթը ուղեւորաց վրայ յարձակելով կողոպտեր և փախտեր են։

— Օտար մամլոյ դիւանի պաշտօնատարներէն Իսմէլ էֆէնտի գերմաներէն լրագրաց քննիչ կարգուած է։

—Ընդ ծովեայ հեռագրական գործակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ Քիոսի և Թէնէդոսի միջեւ գտնուած ընդ ծովեայ թելը շոգենաւու մը խարսխին կապած ըլլալով, խզուած է և թէ միջոցներ ձեռք առնուած են զայն վերահաստատելու համար։

[illegible] տորմը Իզմիրէն Սելանիկի նաւահանգիստը ուղեւորեր է ուր պիտի մնայ քանի մը շաբաթ։

— Վաղը գիշեր, Իտալիոյ թագուհւոյն ծննդեան տարեդարձին առթիւ նուագահանդէս մը պիտի տրուի ի Բերայ, Սօչիէթթ Օբէրայի ընկերութեան սրահին մէջ։

— Երէկ առաւօտ մայրաքաղաքս հասաւ սպանիական դեսպանատան առաջին քարտուղար Պ. Լապատ։

— Կ. Պոլսոյ պուլկարական գործակալութիւնը գանգատած ըլլալով Բ. Դրան թէ օսմ. հանրային պարտուց վարչութիւնը տուրք մը կառնու Անգիալիոյի (Պուլկարիա) աղերէն սրբ Կ. Պոլսոյ ճանքով կը խրկուին, Բ. Դուռն հարկ եղած հրամանները տուած է հանրային պարտուց վարչութեան՝ որպէս զի այդպիսի տուրք մը չ'առնուի։

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ
ԲԵՐԱՑԻ

Այս գիշեր՝
ՆԻՆԻՇ
(NINICHE)
Վոդվիլ 3 արարածով

Ֆրանսական խումբն ի մասոյ պիտի ներկայացնէ.

ԼԱ ԹՐՈՒՎԻԷՌ (EA TROUVIÈRE)
մասնակցութեամբ հռչակաւոր թէնօռ Պ. Կառանէի։

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Ց. Պ. ՊՕՑԱՃԵԱՆ

Ի Ղալաթիա, Մամխանէ, Նպարեղինաց առեւտրով զբաղող Ց. Պ. Պօցաճեան եւ Ս. Վրթանէսեան ընկերութիւնը լուծուած լինելով, յիշեալ ընկերութեան անդամներէն Ց. Պ. Պոյաճեան՝ պատիւ ունի ծանուցանել իւր պատուարժան յաճախորդաց թէ՝ միեւնոյն առեւտրով զբաղելու համար վաճառատուն մը բացած է ի Մամխանէ, շոգենաւային Լոյդ ընկերութեան գրասենեակաց դիմացը, Ռուսաց Անտրէէվսքի վանուց ներքեւ, թիւ 111, ուր կը գտնուին ամեն տեսակ նպարեղէնք, ըմպելիք, Ռուսիոյ անխառն իւղ, ընտիր խավեար և Զինաստանի ու ռուսական Բաբօֆի անխարդախ թէյ։ 205

«ՎԵՐԵԼՔ Ց'ԱՐԱՐԱՏ». — Հետաքրքրաշարժ ճամբորդութիւն Անգլիոյ երեսփ. ժողովոյ արեւելասէր անդամ և պերճախօս ատենաբան մեծայարգ Պ. Ճէյմս Պրայսի ի Կաւկասիա և ի հայաբնակ գաւառս, առաջին անգամ Մասեաց գագաթն ելնելն, և այցելութիւնն յիշեալ ծերոյն,—Հեղինակ՝ Պ. Ճէյմս Պրայս, Թարգմ.՝ Գ. Ց. Բարագեան։ Գին 4 դրուշ։ Պաղտատլեան ընտիր տպագրութիւն։

Կեդրոնատեղի՝ Զարդարեան Գրատուն

ԱԶԴ

Բամամթիոյ Ս. Դէորդ եկեղեցւոյ դպրաց փոխանակեալ վարդիներէն հետեւեալները մոռցիլ եղած ըլլալուն ըստ օրինի ազատուած են. Ծախու առնելու փափաքողք առաւօտեան ժամ 3ին Սամամթիոյ ի Կուսեան վարժարան ընկերութեան սենեակը բարեհաճին դիմել։

Ա. Թոփքարու Պայազիտ Աղա փողոց թիւ 5 մէկ փայտաշէն ամբողջ տուն մը, և Ներքևը եղող թիւ 7 մէկ գինետան ամբողջ միւլքը կը վաճառուի։

Բ. Սամամթիայ Աբտի Զէլէպի փողոց ոսկերչի միւնեմտիկ խաչատուր աղայի կին տիկին Պաքրուհիի մէկ քարուկիր տուն, իւր մահուանէ յետոյ երեք զաւակացը ժառանգ մնալով, որոց մին անգաւակ մեռած ըլլալուն առթիւ յիշեալ տան երեք բաժին մէկ բաժինը կը վաճառուի։

Յիշեալ վաճառմունք թուականէս վաճառուն և մէկ օր միջոցի մէջ պիտի լրանան։ 10—15

18 Հոկտ. 90 186

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԴՈՐՄԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊ

ԼՈՆՏՈՆ, 18 Նոյմ. —Սեղանաւորական կացութիւնն անհանդարտ է տակաւին. Դրամազեղչի պաշտօնական սակին նոր բարձրացումէն կը վախցուի, նաեւ արծաթի դրամի վրայ հիմնեալ արժեթղթոց մէկ նոր անկումէն։

—Վաճառականներէ և Սեղանաւորական միջնորդներէ մասնախումբ մը կազմուելու վրայ է՝ Արժանթինի Հանրապետութեան երմտական կացութիւնը քննելու։

—Պէրինկեան դրամատան յանձն առած վճարմանց գումարն էր տասն և հինգ միլիոն անգլ. ոսկի։ Որովհետեւ այս գումար երաշխաւորեալ է, կը կարծուի թէ այս դրամատան կացութիւնը վերահաստատուած է։

ՆԻՒ ԵՈՐՔ, 18.— Սեղանաւորական միջնորդութեան տուն մը (որոյ անունը չ'յայտնուիր) դադրեցուց իւր վճարումներ. Պարաքն է մէկ միլիոն տոլար։

ՓԱՐԻԶ, 28.— Երմտական Նախարար Պ. Ռուվիէի առաջարկութեամբ, Երեսփ. ժողովը մէկ ամիս յետաձգեց Պ. Լոի հարցապնդումն ի մասին 75 միլիոն ֆրոսկեդրամի փոխատուութեան զոր Ֆրանսայի Պանքան ըրաւ Անգլիոյ Պանքային Պ. Լոս որ անմիջական վճարանութիւն պահանջած էր, երկիցս ի կարգ հրաւիրեցաւ։

ՏՔԹ. ՔՈԽ

ՊԵՐԼԻՆ, 18.— Համայսարանի դասախօս Պերկման կրթական նախարարուներու ներկայացուց մի քանի անձեր որք Տքթ. Քոխի դեղովն ազէկցած են։ (Տքթ. Քոխի մասին նորագոյն լուրերը տե՛ս արտաքին լրոց բաժնին մէջ, Ծ. Խ. Ազեանի։)

ՓԱՐԻԶ, 18. —Նաթալի թագուհի Նաբրիզ զրկեր է յիշատակագիր մը, իմաստոյ հրատարակութեան տրուելու համար։

ՊԵՐԼԻՆ, 18. — Ֆրանքֆորթի (Օտէր) գաւառապետ Պ. Ֆոն Հէյտէն Քասով երկրագործական նախարար անուանեցաւ փոխանակ Պառոն Ֆոն Լուցիուսի։

ՍՈՖԻԱ, 18.— Բլէմանթին իշխանուհին էպէնթայ վերադարձաւ։ Իւր որդի իրեն ընկերակցեցաւ մինչեւ Զարիպրատ. նմանապէս անգլիական, աւստրեան, իտալեան, հելլենական և սերպիական դեսպանք կայսրանին մէջ ողջերթ մատնեցին իրեն։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 7 Նոյմ.

Օսմանեան Քոնսոլիտ

Սբէկ երեկոյ գոց. (Ռիսք. Ռ. Սէքթ	19 19	
Ամառուան բացուելքս	19 15	
տես օրէն »	19 10 1/2	
Թանկիլութիւնը Օսմանիէ երեկ երեկոյ	78 13	
» » ժամ 5ին	77 22	

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹԼԹԵՐՈՒ

Փոխառութիւն	A. Սէքթ	40
»	B. »	21 13/16
»	C. »	19 15

ԲԱԺՆԵՏՈՒՄՔ

Օսմանիէ ժամանակ	Ան

Բրիտանիէ Թիւրք (1890)	401 25
Եգիպտական Միացեալ	481
Պանք աք Բարի	840
Օսմ. մաքս. արժէթուղթ	451 37 1/2
Ռուսերէն Յրանք	2387 50
Ոպանիական տրանսքին	74 3/8
Ռիո Թինթո	585
Մեհալիսիոս	680
Զէր Լանսայի վրայ	25 37 1/2

Լոնտոն, 18 Նոյմ. ժամ 6 վայր. — երկկոյ

Անգլ. քոնսոլիտ	94 5/16
Օսմ. » Սերի Դ.	17 11/16
» » » Ա	40
» » » Բ.	21 13/16
» » » Գ.	17 11/16
Փոխառութիւն 1877	100 3/8
Պանք Օթոման	13 15/16
Եգիպտական Միացեալ (Ամսեղիրք)	94 1/4
» Ամանաթ (Բրիտանիէ, Նոր...	89 1/2
Ռիո Թինթո	22 1/2
Տոմարիալ (փոխառ. Բարիզ)	102 1/4
Հելլենական 5 %	81 1/2
Մանորալ »	70 1/2
Ռուսական 1889	97
Փոխառութիւն Բարիզի վրայ	25 37 1/2

Վիեննա, 18 Նոյմ. ժամ — վայր. —

Օսմանեան երկաթուղի	36 70
» Լեռների բանկերուղիք	134 25
Փոխառութիւն Լոնտոնի վրայ	116 30

Պերլին, 18 Նոյմ. ժամ — վայր. —

Փոխառութիւն Լոնտոնի վրայ	20 32 1/4
Բուլղարիայի տարեգրամ	244
Օսմանեան երկաթուղի	78 65
Օսմանեան քոնսոլիտ Սերի Դ.	17 90

ԲԱՐԻԶ ԲԻԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 18 Նոյմ. ժ. — վ. — երեկոյ

Ֆրանսական Լանտի 3 %	94 57 1/2
Օսմանեան քոնսոլիտ Գ.	17 87 1/2
Օսմանեան երկաթուղի	76 50
Օսմ. Լեժի	810
Բրիտանիէ Թիւրք	401 87 1/2
Օսմ. Մաքս. արժէթուղթ	— —
Պանք Օթոման	596 25
Ռիո Թինթո	576 25

ՄԵՆԱՍՏԱՆԷՍ ԴՈՒՐՍ

(Իմ հոգեւոր այցելութեանցս տպաւորութիւնքն)

Բ.

Սեպտեմբեր ամսոյ 6ին մեկնելով Լամբրոնի լեռնադաշտէն, վագրահաց ջորեպանիս հետ կ'անցնիմ օձապտոյտ ձորերէն և երկնաբերձ մայրի ծառոց մէջէն. 7 ժամ կը տեւէ Լամբրոնէն մինչեւ Կէօզնէ. կը հիւրընկալուիմ Սելեան Աբրահամ աղայի տուն. Աստ բնակող ազգայինք կը հագուին եւ կ'ապրին աւելի եւրոպական ճաշակաւ. սորա պատճառն ալ ոչ այլ ինչ է եթէ ոչ նաւահանգստի բնակիչ լինելնին.

Մէրսինի հայք կրօնասէր կ'երեւին բայց սիրելու միջոց չ'ունին, չորս-հինգ ամիս ամառանոց կը բնակին, ոչ քահանայի երես կը տեսնեն և ոչ ալ ժամերգութիւն մը կը լսեն. ի Մէրսին ... իրենց պատմութեան տարին տաներկու ամիս միշտ դժգոհ են իրարմէ, որով ոչ քահանայն իրենց յարմար է և ոչ ալ իրենք քահանային.

Կիլիկիոյ հոգեւորականութիւնը խիստ տխուր և ողորմելի վիճակ մը ունենալով, արդարեւ արժանի է երեմիայի և Խորենացւոյն սրտառուչ ողբոց.

Եօթնեակ մը եւեթ մնացի ի Կէօզնէ, ուր երիկ մարդիկ գրեթէ քիչ են քան կիներն, որք չ'ունին թաքչելու սովորոյթն որպէս Ատանայի և Տարսոնի կանայք. դեռ այս կողմերը միջնադարեան սովորութիւնք չեն վերցուած. ի Կէօզնէ լսելով որ օտարազգեան վարդապետ մը եկած է և հայերն իսկ յաւուկ հրաւիրմամբ կը կոչէ յիւր Ազոթատեղին, կրօնական նախանձայուզութեամբ մը՝ յարմարագոյն մի մեծ տան մէջ մի քանի անգամ ժամերգութիւններ կատարելով պէտք եղած հոգեւորական խրատներով մխիթարեցի տեղւոյն բարեպաշտ ազգայիններն և մեծապէս գոհ լինելով իրենց ցոյց տուած բարեպաշտական և կրօնասիրական զգացմունքներէն, կը մեկնիմ անտի եւս.

Կէօզնէի ծովահայեաց գիրքն եւ սքանչելի տեսարանը կը գերազանցէ միւս ամառանոցներն, մանաւանդ սառնորայկ աղբերակաց վերայ շար ի շար տնկուած վայրակաղ և վարագեղ ուռիներն.

Զորս ժամէն Մէրսին կ'իջնեմ, որ Ատանայի նաւահանգիստն է. Հայք ասա խիստ քիչ են բազդատմամբ միւս ազգերու. ճիշդ Ատանայի նման Մէրսինն եւս գաղթականութիւն մ'է, մեծաւ մասամբ Կեսարիայէն, Տարսոնէն եւ Հաճընէն. Ունին մի փոքրիկ եկեղեցի եւ երկսեռ վարժարան մը՝ որ յանձնուած է Միացեալ ընկերութեան կողմանէ Զարմայր էֆ. Ճերմակեանի տնօրէնութեան. աշխոյժ և առոյգ երիտասարդ մ'է սա, գիտակ իր մայրենի լեզուին, Գաղ. և Տաճկերէնի մանաւանդ ուսուցման եղանակին. մէն աւելի գիտէ կրթել միտքն.

Ասա հայք յառաջդիմած են վաճառականութեամբ, որոց երեւելիներն են Զէրճեան, Սէլեան և Պըչաքճեան ազգայինք. կան մի քանի կրթասէր երիտասարդներ, մանաւանդ կեսարացի փաստաբան Արամ էֆէնտի Վարժապետեան որ կրթական գործոց մէջ աւելի նախանձախնդիր է քան թէ միւսներն.

Խաչ Վերացի տօնը կը կատարենք ի Մէրսին, ըստ հրամանի հոգեւոր ծերունոյ՝ Տ. Մկրտիչ եպիսկոպոս Վեհապետեանի. Այն օր փոքրիկ մատուռն ամենեւին ժամանակ չանցած մտաւոր հանդամանք մը կը ծագի, անոր ալ կրսուի իմացումն կամ զգայութիւն չշոչափելեաց.

Արդ քանի որ զգայարանաց միջնորդութեամբ մեր ունեցած ծանօթութիւնները պիտի քննենք, բնականապէս վայելուչ կուգայ այն զգայարաններէն սկսիլ, որուն վրայ նկատողութիւններ ընելու և արդիւնքները վերլուծելու ամենէն քիչ աշխատանք պէտք է, և հետզհետէ միւսներն ալ քննել կարգաւ. այս կարգադրութիւնն ընելու համար այս ըսած սկզբունքս, կատարեալ ճշդութեամբ ի դործ գնելը թէպէտ շատ գիւրին բան չէ, սակայն մեր նպատակէն հեռի չենք մնար՝ թէ որ հետեւեալ կարգը բռնելու ըլլանք, ինչպէս հոտոտելիք, ճաշակելիք, լսելիք, չոշոփելիք և տեսանելիք.-

Զգայարան հոտոտելեաց.—Այժմ սկսինք հոտառութեան զգայարանը բացատրել. հոտառութեան զգայութիւնը ու իմացումը՝ հոտառութեան ջիղ ըսուած գործարանին միջնորդութեամբ կը ելլայ, որուն կեդրոնը քթին մէջն է, մէկ մասն ալ քանի մը իրարու կից խոռոչներու մէջ. երբոր մարմնոյ մը արտաշնչած հոտաւէտ սասնիկներն կուգան կը ներդործեն այս գործարանին, մտաւոր հանգամանք մը կը ծագի անկէ, որ սա կերպ կերպ կ'ելլայ՝ ըստ բնութեան հոտաւոր մարմնոյն, ինչպէս՝ օրինակի համար. որ ատեն որ վարդ մը կամ շուշան մը տեսնենք, քովը կը մօտենանք և կը շոչափենք, այն ատեն հոտառութիւն ըսուած մտաւոր հանդամանքն ալ կ'իմանանք միտ. քանի անգամներ որ շուշանին մօտեցայ, կամ ուրիշներն փրցուցին և ձեռքս տուին անուշ հոտն առի, ահա այսպէս փորձառութեամբ սորվեցայ թէ, երբ հոտաւոր մարմնոյ մը մօտենանք հոտառութեան զգայութիւն կ'ելլայ միտ. Բայց այս գործողութիւնը այնպէս շուտ կը կատարուի, որ ամենեւին անհնար կ'ելլայ տեսնել թէ միտքը ինչպէս ներքին զգայութենէն՝ զանիկա ծնող արտաքին պատճառին իմացմանը կ'անցնի, (միտքը աշխարհիս բոլոր իրերուն հետ հաղորդակցութիւն ունի հոտոտելեօք) և այս անցքը տեսնելու անկարող ըլլալնուս վրայ զարմանալու չենք, թէ որ այս յիշելու ըլլանք, թէ այս գործողութիւնը իմանալութենէ հետէ քանի անհամար անդամ կատարուած է մեր վրայ, սա և ասոր նման պարագաներու մէջ, և ահա այս երկարատեւ և յաճախակի կրկնութեամբ էնպէս սքանչելի արագութիւն մը ստացաւ ըսացական գործողութիւնը, որ զգայութիւն մը ելլալուն պէս՝ կայծակի նման դուրս կը ցատկէ մեր միտքը այն զգայութեան պատճառները քննելու և ճանչնալու.

Ունակութիւն հոտառութեան.—Մտաւոր կազմութեան մէկ ընդհանուր օրէնքն է այս, և ընդհանուր առմամբ այսպէս կրնանք բացատրել թէ (մտքի ներդործութիւնքը կրկնութեամբ կամ սովորութեամբ, դիւրութիւն և զօրութիւն կ'ստանան) ունակութիւն կ'ընենք, արդեւ ձեռագործական արհեստներու մէջ ցուցուած վարպետութեանը, ինչպէս հաշուադէտին և կամ համարակալին մեծ արագութեամբ հաշիւներ ընելուն, ատենաբանին անպատրաստից ատենաբանելը, և ուրիշ սոնց նման շատ մը բաներ. Նոյնպէս ունակութիւն կ'ընենք, փառասէրին փառասիրութեանը, մարդասէրին իրեն բնական եղած բարեսիրութեանը և այլն.

Ուրեմն սկսինք հոտառութեան ըզգայարանաց վերաբերեալ ունակութեանը, ուրկէ կը հետեւի թէ հոտառութիւնն ալ ունակութեան ենթակայ է, ինչպէս, կան մարդիկ՝ որոց գոյներու մէջ եղած տարբերութիւնը ուրոյնելու կարողութիւնը տկար է, նոյնպէս եւ կը լլան այնպիսիներ, որք հոտերու մէկզմէկէ ունեցած տարբերութիւնը որոշելու որ դան՝ տարակուսանաց եւ երկբայութեան մէջ կ'իյնան. օրինակով մը բացատրենք. տգայ մը կար խուլ, կոյր եւ անբարբառ, այս երեք դժբաղդութիւնը մէկէն իւր վրայ ըլլալուն՝ շատ ստիպուած էր հոտառութեան զգայարանքը բոլոր զօրութեամբ գործածելու, այսինքն այդ մասին ունակութիւն մը ունեցած էր, այս տղուն քով երբ օտարական մը դար, միշտ եւ անմիջապէս կ'մանար հոտէն և նոյն իսկ որ կողմը նստիլը կամ կանգնիլը մատովը կը ցուցնէր. Նոյնպէս երբ իւր բարեկամներէն մէկը դար, անմիջապէս հասկնալով անունովը կ'ըսէր, ուրկէ կը հետեւի թէ սքանչելի սուր ունակութեան տէր եղած էր այս տղան. Նոյնպէս պատմութեան մէջ կարդացի սա հետեւեալ հետաքրքրական պատմութիւնը թէ, խուլերու և համբերու դպրատան մը մէջ խուլ, համր և կոյր աղջիկ մը միշտ շոչափմամբ կը կարդայ եղեր իւր բոլոր ուսումներն ու դասերն, ուրկէ կը հետեւի թէ, կոյրերը շատ անգամ շոչափման կողմանէ սքանչելի ճշտութիւն կունենան. խուլ եւ համր եղողներն իրենց բոլոր գիտութիւններն աչքով միայն կ'ստանան, այնպէս որ հոգիներուն բոլոր կարողութիւնը կարծես թէ աչքերնուն մէջն է ժողոված, նմանապէս աչք ականջ և լեզու չունեցողներուն շոչափման եւ հոտառութեան կարողութիւնները չափէ դուրս կը զօրանան, մանաւանդ հոտոտելիքը գրեթէ նոր զգայարանք մը կը լլայ, եւ ահա այս խօսքերէն եւ օրինակներէն յայտնի կ'երեւայ ունակութեան հոտոտելեաց զգայարանքի վրայ ինչ ներդործութիւն ունենալը.

Խասգիւղ Բ. Բ. ՍԱՆՏԱԼՃԵԱՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՐՔԸ

(ԱՌ ԳՐԱԳԷՏՍ)

«Մե՜ռաւ. . . .» ըսաւ ինձ մէկը սանդուղքի վրայ,

Երկար օրերէ ի վեր արդէն, կ'զգայի այդ թաղուածին գոյութին գալուստը, գիտէի թէ օր մը վերջապէս այս դրան առջեւ պիտի լսէի զայն և սակայն անակնկալ բանի մը պէս սաստկեցաւ ինձ։ Սրտատրոփ, շրթներս դողդողուն, մտայ այս գերական մարդուն խոնարհ յարկէն ներս յորում աշխատասրահն աւելի աչքի զարնող տեղ մը բռնած էր և վարդապետական ուսումն ամբողջ տանը հանգստութիւնն և պայծառութիւնը գրաւած.

Հոն էր նա, իւր շատ ցած, երկաթեայ մահճին մէջ պառկած և իւր թղթերէ բեռնաւորեալ սեղանն, էջերու մէջտեղ դրուած մեծ գրութիւնն, կաղամարին մէջ դեռ կանգուն կեցած գրիչն՝ ինքնին կը բացատրէին թէ մահը ինչպէս հարուածած էր զայն յանկարծոյթ. Անկողնոյն ետին, կաղնեայ բարձր դարակ մը, ձեռագիրներով և թղթերով լեցուն, իւր գրչուն վրայ կը կենար կիսաբաց, իւր չուրջը գրքեր՝ միայն գրքեր, ամեն կողմ, դարակներու վրայ, աթոռներու, գրասեղանին վրայ, անկեանց մէջ գետեղուած, մինչեւ անկողնոյն ոտքը։ Երբ սեղանին առջեւ նստած կը գրէր նա, այս խառնուրդը, այս առանց փոչւոյ գրեանց ամբողջութիւնն հաճելի կը թուէին աչաց. Հոն կեանք կըզգայ գրագէտն, աշխատութեան խանդը, բայց այս մեռելական սրբարանին մէջ թաղուածին էր ամեն բան. Բոլոր այն խե՜ղճ գրքերը, իրարու վրայ ինկած, մեկնելու պատրաստ տեսք մը ունէին, երթալ կորսուելու ո և է մեծ մատենադարանի մը մէջ, տարածուելու վաճառման սրահներու և ճամբայներու վրայ հոգմատատան.

Մօտեցայ համբուրելու համար զայն և յետս ընկրկեցայ այս պաղ և քարի մը պէս ճակտին հպումէն սարսռած. Դուռը բացուեցաւ խլոյն, գրատան պաշտօնեայ մը, շնչասպառ, բեռնաւորեալ, ուրախ դիմաք ներս մտաւ և սեղանին վրայ ձգեց գրքերու թարմ դէզ մը, մամլոյ տակէն նոր ելած.

«Պաշլէկնէ զրկուած» գոչեց, յետոյ անկողինը տեսնելով ետ քաշուեցաւ, գլխարդեն հաւաց սա դուրս սլաւ անձայն։

Դառն եւ հեգնական բան մը կար Պաշլէկնէ գրատան այս զրկածին մէջ որ ամիս մը ... սպասուած էր հիւանդէն եւ զոր սակայն իւր մահուանը կ'ընդունէր . . . խե՜ղճ բարեկամ, իւր վերջին գիրքն էր այն որուն աւելի կարեւորութիւն կուտար ինչ մանրակրկիտ խնամքով, իւր ձեռներն արդէն տենդէ դողդողուն, սխալներն սրբագրած էին. Որքա՜ն փոյթ տարած էր առաջին օրինակը ձեռք ձգելու համար։ Վերջին օրերը, երբ չէր խօսեր այլեւս, իւր աչերուն դրան վրայ սեւեռած ժամերով կը կենային եւ եթէ տպագրիչներն, գրաւարներն, կազմարարներն, վերջապէս միակ գործի մը համար ամբողջ աշխատողները տեսած ըլլային այս անձկալի և անհամբեր հայեցուածքը, ձեռքերն չուտ պիտի գործէին, գրքերն չուտով պիտի դնէին, էջերն չուտ հատորի պիտի վերածէին՝ ժամանակին հասցնելու, օր մը աւելի կանուխ հրապարակ հանելու համար և մահամերձին պիտի տային այն ուրախութիւնն զոր կը գտնէ միայն բոլոր յոգնի թարմ եւ նոր գրքերու բոյրն և այն պայծառ գրերու մէջ որոց փախուստն և մթնայն կ'զգար նա։

Արդարեւ ամբողջ կենաց մէջ մեծ երջանկութիւն մը կայ հոն գրագէտին համար որոցմով չի կշտանար երբէք։ Ի՜նչ քաղցր զգացում, երբ իւր առաջին օրինակն կը բանայ, իւր հեղինակութիւնը տպուած կը տեսնէ հոն որ չէ այլեւս իւր ուղեղին խառնաշփոթ եռացմանը մէջ։ Արդ թարմութիւնն կը շլացնէ զմարդ, գրերը կը շողան, դեղին կապոյտ մեղմանով լուսափայլ։ Քիչ յետոյ, հեղինակին ուրախութեան կը խառնուի քիչ մը տխրութիւն, իւր գրել ուզած ամեն բաները չի կարենալ գրելուն համար զգացած վիշտն։ Այն գիրքը զոր կը գտնէ մարդ, աւելի դեղեցիկ կը գտնէ իւր հեղինակութենէն։ Շա՜տ բաներ կը կորսուին, գլխէն մինչեւ ձեռքը եղած ճամբորդութեանը մէջ։ Երբազոց խորութեանցը մէջ տեսնել գրքի մը գաղափարն, միջերկրականի այն սիրուն ծովամայրերուն կը նմանի որք փրփրագէզ ալեաց մէջէն կը սաւառնին գոյնզգոյն և աւազին վրայ ելած ատեն ջրոյ մի քանի կաթիլներ են այդ գոյները, զորս հողմն կը չորցնէ անմիջապէս։

Աւա՜ղ, խեղճ տղայն չէր զգացած իւր վերջին գրքին ուրախութիւնը և ոչ ալ նորա ազդեցիկ պատրանքներն ունեցած։ Սոսկալի էր տեսնել այս ծանր և պաղպաջուն ճակատն, որ դրուած էր սպիտակ բարձին վրայ, անոր գրքին քով որ քիչ յետոյ գրաւաճառաց քով պիտի տեսնուէր փողոցի աղմկին և օրուան կեանքին հետ խառնուելու, զոր անցորդները պիտի տեսնէին, մեքենաբար պիտի կարդային նորա վերնագիրը, իրենց գրագարանաց մէջ պիտի գետեղէին զայն՝ հեղինակին անուանը հետ, այն անունն որ քաղաքապետին տետրին մէջ կ'արձանագրուի և որ կը խնդայ ուրախ, զուարթ բաց գոյնով գրքին ճակատն։ Հոգւոյ և մարմնոյ խնդիրը ըլլալ կը թուէր բամփին. այս ծանր մարմնոյն զոր պիտի թաղէին և այն գրքին միջեւ որ անկէ կը բաժնուէր տեսանելի, կենդանի և թերևս անմահ հոգւոյ մը պէս։

«Օրինակ մ'ալ ինձ խոստացած էր» ըսաւ մէկը քովէս արտասուախառն ձայնով մը։ Ետիս դարձայ և ոսկեայ ակնոցիս տակէն նշմարեցի փոքր և վառվռուն աչք մը որ ծանօթ էր ինձ, ինչպէս մեռեալին և նոյնպէս բոլոր գրագիտաց։ Գրասէրն էր այն որ կուգայ մեր գրքերէն մին տպաւորուելն պէս երկու երկչոտ հարուածներ իջեցնելու դրան որք իրեն կը նմանին։ Ներս կը մտնէ ժպտուն, կորաքամակ, ձեր չուրջը կը պտտի, «Սիրելի վարպետս» կը կոչէ զձեզ և չմեկնիր ձեր վերջին գիրքը չ'առած։ Միայն վե՜ր ջինը, միւսներն ամբողջն ալ ունի. միայն այն կը պակսի իրմէ. կա՛ մերժելու միջոց մը, ճիշդ ժամանակին կը հասնի, կուգայ մասնակցիլ ճիշդ այն ուրախութեան զոր կ'ունենայ հեղինակն ձեռներու և առաքմանց մէջ։ Ա՜հ, այն պզտի ահռելի մարդն, որ բանի տեղ չը դներ ոչ գոցուած դռներն, ո՛չ պաղ ընդունելութիւնները, ո՛չ անձրևը ո՛չ հեռաւորութիւնը և ոչ ալ պախրցին։

Եւ արդարեւ այս մարդուն գրքերու համար ունեցած սէրն այնքան սաստիկ ըլլալու էր որ մինչեւ մեռեալին ոտքը կուգար։

«Ի՜հ, առէք ձեր օրինակը ուրեմն» ըսի անհամբեր։ Առանց շնորհակալութեան առաւ զայն, և անգամ մ'որ հատորը լաւ մը գրպանը զետեղեց, առանց երեսը ոտքի վրայ մնաց, չխօսեցաւ, գլուխն ուսին վրայ ծռեց և իւր ակնոցն սրբեց սրտաշարժ դիմօք։ Ինչո՞ւ կը կենար. որո՞ւ կ'սպասէր. կ'ուզո՞ր, չէ՞ ուզեր իսկոյն մեկնիլ անկիրթ մարդու մը պէս, կամ միայն գրքին համար չ'եկած ըլլալը հասկցնել կուզէ՞ր։

Ո՛հ, ո՛չ, անոր համար չէր։

Սեղանին վրայ, կիսով վերցուած թղթերու խառնակոյտին մէջ, մի քանի օրինակներ տեսած էր, հատ և չկտրուած, մեծ լուսանցքով, ծաղկօք զարդարեալ և հակառակ իւր հիւրընկալ բեռնաւորութեան, իւր հայեցուածքը, իւր միտքը, ամենքն ալ հոն էին . . . կ'ակնարկէր զայն խե՜ղճին։

Իւր ըրածներն ամբողջ զայն ձեռք ձգել էր։ Ես ալ իմ յուզմանս հակառակ, արտասուացս ետեւէն կը հետեւէի այս սրտաճմլիկ կատակերգութեան որ մեռեալին գլխուն առջեւ տեղի կունենար։ Մեղմիւ, անտեսանելի քայլերով գրասէրն սեղանին կը մօտենար, իւր ձեռքը պատսմամբ հատորներուն միոյն վրայ դրաւ, դարձուց զայն, բացաւ, թղթատեցաւ մէկ կողմէն իւր աչերն կը շողային, միւս կողմէն արիւնն այտերուն վրայ կեղէր։ Գրքին մոգութիւնը կը խենդեցնէր զայն։ Ի վերջէ, չկրնալով դիմանալ, մէկ հատը առաւ։

«Պարոն Սէնթ—Պէօվի համար է» ըսաւ ինձ կիսաձայն և իւր տեղին մէջ, չփոթութեանը և արհամարանքը մէջ թերեւս ազէկ հասցնելու համար թէ իրաւ Սէնթ Պէօվի համար էր, անթարգմանելի և խեղճուկ շեչտով մը աւելցուց։ «Ֆրանսական Ակադեմիայէն» և տեսարեւոյթացաւ։

ԱԼՖՈՆՍ ՏՕՏԻ Թարգմ.

Ռ. ՍԱՄՈՒԵԼԵԱՆ

ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀ

ՀԻՆԳ ԶԴԱՑՈՒՐԱՆՔ

Ա.

Մարդս իւր գիտնալու կարող եղած բաներուն մէկ մեծ մասը հարկաւ զգայարանաց միջոցաւ ձեռք ձգելու պարտական է, և այս ըսածնուս ճշմարտութիւնը անտարակոյս սա է թէ, մարդ առանց զգայարանաց ամեն բաներէ զուրկ կը մնայ ինչպէս, վերցուր ականջները, և ահա բոլոր բնութիւնը լուռ, անձայն, և մեռածի պէս կըլլայ. հանէ աչքերը և իսկոյն արեգական եւ լուսնին լոյսը կը խաւարին և համայն աշխարհ մութը կը ... զգայարանքէն և յանժամ ուրիշ բաներու հետ ունեցած հաղորդակցութիւնէն այն ասոյնման կը կտրուի, որ ամեն արարած ի չիք դարձած և ինք միայն մնացածի պէս կըլլայ։

Արդ միթէ ուղեղը զգայարանքներուն կատարած այս պաշտօնին մէջ դործ չունի՞, և զգայարաններու վրայ եղած այս դիտողութիւններէն ուղեղը դուրս ձգուած իմանալու ենք՞. ո՛չ, ուղեղը զգայութեան և արտաքին իմացման գործողութեանց նիւթական մասը կատարող դործարանաց երեւելին է, ըսել կուզամ՝ զգայարանաց կեդրոնն է, սա յայտնի է թէ զգայարանքներուն մարդուս մարմնոյն ջղային կազմուածքէն չեն գտնուիր, բայց դիտէ որ ջղերուն մէջ գտնուած նիւթը մէկդի հանելով զայն իր մէջ պարունակող կեղեւը (gaine), ուղեղին մէջ եղած ճիշդ այն կակուղ մանրաթելից բաղադրութիւնն է եւ անոր շարունակութիւնը. ասոր համար է որ ընդհանուր փորձառութեամբ կը տեսնենք՝ որ ուղեղին ինչեւիցէ կերպիւ վնաս մը հասնի, ալ անկէ որոշ զգայութիւն չըլլար, այլ անկատար. Նոյնպէս ալ երբ ջիղը վնասուի եւ կամ ուղեղին հետ ունեցած յարաբերութիւնը դադրի, նոյն բանը կը պատահի, ասկէ կրնանք հետեւցնել ջղերուն եւ ուղեղին իրարու հետ սերտ յարաբերութիւն և միեւնոյն գոյացութիւն, եւ առաջինն երկրորդի շարունակութիւնն ըլլալը. Ուստի ուղեղը եւ նոյնպէս իրեն հետ շարունակութիւն ունեցող ջղերն, կը կոչուին միահաղոյն գործարան զգայութեան որ իւր արտաքին առարկաներու հետ ունեցած հաղորդակցութիւնը իւր այլ եւ այլ մասնաւոր բաժանումներովը կը կատարէ, որոնք են ճաշակելեաց, հոտոտելեաց, տեսանելեաց, շոշափելեաց եւ լսելեաց ստորակարգեալ գործարաններն. զոր օրինակ զգայութեան գործարանին վրայ լսողութեան ջիղ ըսուած մասին վրայ տարաւորութիւնն մը կըլլայ դրսէն, եւ անմիջապէս մտաւոր հանդամանք մը կը ծագի, որ կրսուի զգայութիւն կամ իմացումն ձայնի այս կամ այն նկատմամբ առնուելով։

Նոյնպէս լուսոյ ճառագայթներն աչքին ցանցակերպ ըսուած թաղանթին վրայ որ տեսութեան ջղին տարածուած ծայրն է աչքի ետեւի կողմը ապաւորութիւն մը կընեն, այն տպաւորութենէն անմիջապէս մեր մտքին մէջ նոր փոփոխութիւն մը կըլլայ, եւ անոր կըսենք իմացումն տեսութեան։

Զեռքդ մարմնոյ մը վրայ դնես եւ կամ բռնես, ձեռքդ դնելուդ վրայ ամենեւին ժամանակ չանցած մտաւոր հանդամանք մը կը ծագի, անոր ալ կրսուի իմացումն կամ զգայութիւն շոշափելեաց։

Արդ քանի որ զգայարանաց միջնորդութեամբ մեր ունեցած ծանօթութիւնները պիտի քննենք, բնականապէս վայելուչ կուգայ այն զգայարաններէն սկսիլ, որուն վրայ նկատողութիւններ ընելու և արդիւնքները վերլուծելու ամենէն քիչ աշխատանք պէտք է, և հետզհետէ միւսներն ալ քննել կարգաւ. այս կարգադրութիւնն ընելու համար այս ըսած սկզբունքս, կատարեալ ճշդութեամբ ի դործ գնելը թէպէտ շատ գիւրին բան չէ, սակայն մեր նպատակէն հեռի չենք մնար՝ թէ որ հետեւեալ կարգը բռնելու ըլլանք, ինչպէս հոտոտելիք, ճաշակելիք, լսելիք, շոշափելիք և տեսանելիք.-

Զգայարան հոտոտելեաց.—Այժմ սկսինք հոտառութեան զգայարանը բացատրել. հոտառութեան զգայութիւնը ու իմացումը՝ հոտառութեան ջիղ ըսուած գործարանին միջնորդութեամբ կըլլայ, որուն կեդրոնը քթին մէջն է, մէկ մասն ալ քանի մը իրարու կից խոռոչներու մէջ. երբոր մարմնոյ մը արտաշնչած հոտաւէտ սասնիկներն կուգան կը ներդործեն այս գործարանին, մտաւոր հանգամանք մը կը ծագի անկէ, որ սա կերպ կերպ կըլլայ՝ ըստ բնութեան հոտաւոր մարմնոյն, ինչպէս՝ օրինակի համար. որ ատեն որ վարդ մը կամ շուշան մը տեսնենք, քովը կը մօտենանք և կը շոշափենք, այն ատեն հոտառութիւն ըսուած մտաւոր հանդամանքն ալ կ'իմանանք միտ. քանի անգամներ որ շուշանին մօտեցայ, կամ ուրիշներն փրցուցին և ձեռքս տուին անուշ հոտն առի, ահա այսպէս փորձառութեամբ սորվեցայ թէ, երբ հոտաւոր մարմնոյ մը մօտենանք հոտառութեան զգայութիւն կ'ելլայ միտ։ Բայց այս գործողութիւնը այնպէս շուտ կը կատարուի, որ ամենեւին անհնար կ'ելլայ տեսնել թէ միտքը ինչպէս ներքին զգայութենէն՝ զանիկա ծնող արտաքին պատճառին իմացմանը կ'անցնի, (միտքը աշխարհիս բոլոր իրերուն հետ հաղորդակցութիւն ունի հոտոտելեօք) և այս անցքը տեսնելու անկարող ըլլալնուս վրայ զարմանալու չենք, թէ որ այս յիշելու ըլլանք, թէ այս գործողութիւնը իմանալութենէ հետէ քանի անհամար անդամ կատարուած է մեր վրայ, սա և ասոր նման պարագաներու մէջ, և ահա այս երկարատեւ և յաճախակի կրկնութեամբ էնպէս սքանչելի արագութիւն մը ստացաւ ըսացական գործողութիւնը, որ զգայութիւն մը ելլալուն պէս՝ կայծակի նման դուրս կը ցատկէ մեր միտքը այն զգայութեան պատճառները քննելու և ճանչնալու։

Ունակութիւն հոտառութեան.—Մտաւոր կազմութեան մէկ ընդհանուր օրէնքն է այս, և ընդհանուր առմամբ այսպէս կրնանք բացատրել թէ (մտքի ներդործութիւնքը կրկնութեամբ կամ սովորութեամբ, դիւրութիւն և զօրութիւն կ'ստանան) ունակութիւն կ'ընենք, արդեւ ձեռագործական արհեստներու մէջ ցուցուած վարպետութեանը, ինչպէս հաշուադէտին և կամ համարակալին մեծ արագութեամբ հաշիւներ ընելուն, ատենաբանին անպատրաստից ատենաբանելը, և ուրիշ սոնց նման շատ մը բաներ. Նոյնպէս ունակութիւն կ'ընենք, փառասէրին փառասիրութեանը, մարդասէրին իրեն բնական եղած բարեսիրութեանը և այլն.

Ուրեմն սկսինք հոտառութեան ըզգայարանաց վերաբերեալ ունակութեանը, ուրկէ կը հետեւի թէ հոտառութիւնն ալ ունակութեան ենթակայ է, ինչպէս, կան մարդիկ՝ որոց գոյներու մէջ եղած տարբերութիւնը ուրոյնելու կարողութիւնը տկար է, նոյնպէս եւ կը լլան այնպիսիներ, որք հոտերու մէկզմէկէ ունեցած տարբերութիւնը որոշելու որ դան՝ տարակուսանաց եւ երկբայութեան մէջ կ'իյնան. օրինակով մը բացատրենք. տգայ մը կար խուլ, կոյր եւ անբարբառ, այս երեք դժբաղդութիւնը մէկէն իւր վրայ ըլլալուն՝ շատ ստիպուած էր հոտառութեան զգայարանքը բոլոր զօրութեամբ գործածելու, այսինքն այդ մասին ունակութիւն մը ունեցած էր, այս տղուն քով երբ օտարական մը դար, միշտ եւ անմիջապէս կ'մանար հոտէն և նոյն իսկ որ կողմը նստիլը կամ կանգնիլը մատովը կը ցուցնէր. Նոյնպէս երբ իւր բարեկամներէն մէկը դար, անմիջապէս հասկնալով անունովը կ'ըսէր, ուրկէ կը հետեւի թէ սքանչելի սուր ունակութեան տէր եղած էր այս տղան. Նոյնպէս պատմութեան մէջ կարդացի սա հետեւեալ հետաքրքրական պատմութիւնը թէ, խուլերու և համբերու դպրատան մը մէջ խուլ, համր և կոյր աղջիկ մը միշտ շոշափմամբ կը կարդայ եղեր իւր բոլոր ուսումներն ու դասերն, ուրկէ կը հետեւի թէ, կոյրերը շատ անգամ շոշափման կողմանէ սքանչելի ճշտութիւն կունենան. խուլ եւ համր եղողներն իրենց բոլոր գիտութիւններն աչքով միայն կ'ստանան, այնպէս որ հոգիներուն բոլոր կարողութիւնը կարծես թէ աչքերնուն մէջն է ժողոված, նմանապէս աչք ականջ և լեզու չունեցողներուն շոշափման եւ հոտառութեան կարողութիւնները չափէ դուրս կը զօրանան, մանաւանդ հոտոտելիքը գրեթէ նոր զգայարանք մը կը լլայ, եւ ահա այս խօսքերէն եւ օրինակներէն յայտնի կ'երեւայ ունակութեան հոտոտելեաց զգայարանքի վրայ ինչ ներդործութիւն ունենալը.

Խասգիւղ Բ. Բ. ՍԱՆՏԱԼՃԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ, ՎԻՄԱԳՐԱՏՈՒՆ ԵՒ ԳՐԱՏՈՒՆ Գ. ՄԱՂԱՏԱՆՑ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՐՔ

ԳԱՂԻԼԵԱՆԻ Ի ՀԱՅ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ

Ֆ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

ՀԱՅԵՐԷՆ

ՀԱՅԵՐԷՆ

ՊԱՏՐԱՍՏԵԱԼ Ի Ք. Դ. ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆԷ

ՏԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Կ. Պոլսոյ և չբաղկայից, յատակագիծ պատկերով վերջերը.— Աշխարհագրութեան ուսումնասիրութեան համար անհրաժեշտ գասագիրք մ'է ի պէտս Պոլսոյ վարժարանաց։ կը ծառայէ նաեւ իբրեւ բնութեան գիրք ժողովրդեան. գրքի մարդոց համար ուրիշ ցաւելուած մը՝ Կ. Պոլսոյ խանութաց ընդհանուր ցուցակը 100 փղ.

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Նախապատրաստական գասագիրք։ Ընդհանուր և Գաղտարկանաց։ Տպագրութիւն հինգերորդի բարեփոխեալ և ճոխացեալ՝ մանկավարժութեան նորագոյն պահանջմանց համաձայն։ Պատանաւորապէս ընդարձակ կը խօսի Օսմ. Պետութեան, ինչպէս նաեւ գրացի երկիրներու՝ Կովկասի և Պարսկաստանի վրայ. 3 դրշ.

ԹՈՒՂԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ Նախապատրաստական Գ

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՒԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏՍՊԵՆԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1,000,000

"ՖԻՆԻՔՍ"

Հիմնեալ ի Լոնտրն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւելքան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետերերք Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 17,000,000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի ենթարկուց համար։ 27

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանաց և միջնորդութեամբ ստորագրելոցս, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եղերաց Թիւ 12, Սանտալճը խան, Գալատիա, Աւստրիական թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԳ եւ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆռանք 8,000,000
Պահեստի դրամ ցմերջ յունիս 1889	» 5,604,722
Տարեկան հասոյթ » » »	» 12,773,779

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գաքու, Անանիատիս խան. 4

ՖՈՒԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱԶ

ԾՈՎԱՑԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆռանք 6,250,000 Պահեստի դրամ ֆռանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ չոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և գրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Սոյն նիւթերու վրայ մեծագանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆռանք

Լիազօր ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ

La Maraviglia

ՄԱՐԱՎԻԼԻԱ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

Ցաւոտ կը Ընկ խոլյոմներն և ամ և կերպով յառաջացած ուռիները, կ'անհետացնէ ծոցի նշանները, քաներն, արեան թոյնն սրտոց ցաւը և այլն։

Դիմեցին կուսոյ երիտասարդութեան ամէն հրապոյրները։ Գեղեցիկ տեսքն ներքին խնամոց համար թանկագին գիւտ։

Թուրքիոյ համար ներկայացուցիչն է Գ. Ֆ. Պէլլիս, Ֆշերաբլեան խան, Պոլիս։ Ընդհանուր մթերանոցն է Եսմանեան Գաբուանա, Գալատիա, Նիւ-քանք գալերիէն, Գալատայի քարտէզներեն դպրոցական համար, դիմել միայն մթերանոցն։ 33

ՊՈՒՏԱԲԼԷԹԻ ՄԱՔԷՐՈՂԱԿԱՆ

(ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ) ԱՂԲԻՒՐ

1885ին Հունգարիոյ Մայրաքաղաքի Տիեզերական ցուցահանդէսին մէջ յաջաղթեալ. մրցման կարգուելեան եւ արտաքսման մեծ միաձայն սացած է, զոր այդ ցուցահանդէսին դարաւորք նշանակած էին իւր առաջին մրցանակ մաքրողական հանքաջրոց համար։

Այս աղբիւր մեծագոյն մրցանակներն պատուած է ինն ցուցահանդէսի մէջ։ կը փոյլի սոխն ազկոյ եւ արծաթեայ միալներով։ բայց ասոի բժշկական աչքաբէրն հմայաբանը կը վայելէ իւր ազդուութեան և անուշութեան զարմանալի կարողութեան համար։

ՖԻԼԱՆՈՒԱՔՍԻՆ ազգեկը Փրլերս դրուատուած է լարիզի բժշկական Ակադեմիայէն և Լանսանի համբաւաւոր Լենանն-Լաբրիդայ հիւանդանոցն. բաց ասոի, այս ջուրն այդեն առաջին փոքրաձև կը լայանի ինքզինքը։ Այս ջուրին վրայ անարբարկեր ձրիաբար կը արուին այս չրին բոլոր մեծ բանոցներու, դեղատոց և Պուտապէշի դրասենեկին մէջ։

Նմանօրինակ ուրիշ ջրերու հետ շփոթութեան առաջքն առնելու համար, խոնարհութիւն է մեր կոչ դիւրին նշանը որ կը գտնուի ամէն չիշերուն վրայ։

ԳԻՐԱՆԱՑԵՑԷՔ ՄԻՇՏ ՁՈՒՐՆ

FRANÇOIS JOSEPH

ԼԻՏԻԼԷՆ (ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ)

Դարանչիր եղանակի սկիզբը սատանքներ մաքրելու համար։

ԱՄԷՆ ԱՐԻՒԹ ԿԸ ԳՈՒԱԼՈՒԻ

Կը գտնուի Տ. և Մ. Մէկիքի և Ս. Քրիստոֆոսի Պոլիս, Ս. Գասպարիանէ և Ա. Թիթեան Գալատիա, Ճ. Քանգուլ՝ ի Լեռ։ Թուրքիոյ համար գործակալն է Գ. Ֆ. Պէլլիս, ի Պոլիս։ 34

Վ Ա Ճ Ա Ռ Ա Տ Ո Ւ Ն

ԳԱՌԼԷՄԱՆ

եւ ՊԼՈՒՄՊԷՐԿԻ

Ղալատիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, Միջազգ. թղթատարական վրայի յարկը, և ի Զմիւռնիա Էվանկէլիքի փողոց թիւ 59

Այս նշանաւոր գործատունն, որ արժանաւոր համբաւ մի ստացած է ի մէջ, այս ամսան եղանակին առթիւ իւր վաճառքներու քանակութեան վրայ յուսալուս մի կ'ընէ, որ արդէն բազմաթիւ է Պրանական, Անգղիական, Գերմանական եւ Պէլճիական քերթերու զանազան տեսակներով։

Հետեւաբար իւր բուն գործարանին ապրանքներուն վրայ որք են՝ սեամ համար ամէն տեսակ ճարմանկեղէր, բանուած, կիսազգեստք, քալիքս, քորսէ, թաշկինակ, սեղանի պիտոյք, լաթիկ, լաւկէներ, ոտամանք, Ֆլանել կանանց արիրդայ և փոքր աղջկանց հմար զարդարանքներ, ուսելցած է ուրիշ տեսակ անթիւ նիւթեր բոլորն ալ ընտիր տեսակէ։

Հասարակաց զարմանքը կը գրաւէ մանաւանդ այն վայելչաբար և զանազան տեսակ վերարկուներն և ճաքէթներն կանանց օքիարդայ և ազոյոց, որք բոլորն ալ վերջին նորաձեւութեան համեմատ ճաշակով ու շքեղութեամբ յօրինեալ են։

Ցուսելում մի քրամ է նաև ապպրաստած զգեստներու պատրաստութեան նորաձեւութեան վրայ որ արդէն ճաք է այնքան, և իւր ընդարձակ արհեստանոցին շնորհիւ կրնայ կատարելագոյն գոհացնել բոլոր իւր յաճախորդները նոցա ճաշակին ու բաղձանաց համեմատ ի գործ դնելով ինչ որ ապրաստքնն։ Կը գտնուի նաև մինչեւ 16 տարեկան տղայոց համար ամէն տեսակ զգեստներ բալթոներ խիստ չափաւոր գներով։

Կը ծախուին մեծ և փոքր քանակութեամբ։

ՍԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ԶԳԱՌ 188

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ եւ ԸՆԿ

45, ԳԱԼԱԹԻԱ — ՊԷՕՅԻՒՔ ՄԻԼԼԷԹ ԽԱՆ 45.

Բ. ՀԱԿ. ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԹՂԹԱՏԱՐԱՆԱՆ ՎԵՐԵՒ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԺԱՄԱՑՈՅՑՔ

Պատի, Դրպանի, Ոսկիէ, Արծաթէ, Մետաղէ

ԴՈՀԱՐԵՂԷՆՔ

Պատիւ ունի ծանուցանել իւր յաճախորդաց, որ առեւտրական այս ճիւղին նշանակեալ ըլլալուն, իւր ապրանաց մթերքն ճոխացուցած է։ Ուստի կը խնդրէ այն յաճախորդներէն որք պէտք ունին ժամացոյցի, գոհարեղինաց, դիմեն սոյն վաճառատունն և օգտուին այս ապրանքներէն, որք Եւրոպիոյ լաւագոյն գործարաններէն բերուած են, և որոց ճաշակը, քրտիքը և ընտրութիւնը կ'արդարացնեն այն համբաւը զոր կրնան դիմել որով ի վաճառս հանուած են։

ՄԻՆԱՍԵԱՆՆԵՐԿ ԵՒ ՓԻՊԵՐԱՊԱՆԳԻՆ

Վաճառատունը մասնաւորապէս կը յանձնարարէ, մեռեալի վրայ որկնի գաբանաց ժամացոյցի շղթաներ եւ այլն, որոյմէ ունի մի սեռ բուն Բարիզի ապրանք։

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Ց. ԽՍԱՊԻԼԵԱՆ ԸՆԿ.

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՉԷ-ԳԱՔՈՒ, ՁԷԼԱԼ-ՊԷՑ ԽԱՆ, Թ. 10

ԳՆԵՔ ՈՐՈՇ

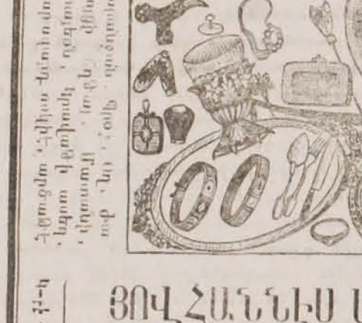

Երկար ժամանակէ ի վեր հաստատուած սոյն վաճառատունս, որ տա ինքն ալ լրիւ յանձնարարութեանց փութանկի կատարմամբ, և գնահատաց հետ հաստատած բավականի դարբերութիւն ունի արդէն մեծ հռչակ հանած և իրաւամբ կը վայելէ հաստատութեան համարումն, վերջերս ընդարձակուեցաւ եւ լայնացաւ մեծ քանակութեամբ և զանազան տեսակէ ազգի ու դերձակեալ թէյերը, ինչպէս նաեւ այլ ազգութեամբ և ձեւերով նկարազարդ տուփեր (բանալիներովն հանդերձ), որք փարիզի վերջին ցուցահանդիսին մէջ ոսկեայ մեդալներ ստացան։ Ուստի կը խնդրենք ամենայն ազգի հրաշակերտներ կրնան հանդիպիլ ի մէջն ալ մեր սրդոյ յաճախորդաց իւր կարգադիր նորը ծառայելու գերազանցաւ առաւելութիւնը ընծայելով։

Վաճառատունս ոչ այլոց պատիւն ընող ամէն կարգի անձինք անհնազանդ գոհ պիտի մնան գնոց չափաւորութենէն և ազատութենէն ինչպէս նաեւ ձեռնատու առթիւ բերուած թէյերու ճաշակաւորմամբ ընտրութիւններէն։ 199

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Նոր գիւտ մաքրուն գոյնը փոխելու համար մեկ երկու անգամն, առանց ուրիշ նիւթի գործածութեան և կամ լուացքի,

ՇԱԳԱՆԱԿԱԳՈՅՆ ԿԱՄ ՌՆԱԿԱՆ ԿԱՏԱՐԵԱԼ ՍԵՒԻՒ

Բացկացեալ միայն սրբատեսերու և խաւերու հիւթէն։ Սպիտակ կամ կարմիր մաքրն անմիջապէս կը փոխուին պայծառ լաչակ նակագոյն կամ քանակ սեւ։

Փորձը ցոյց առած է թէ այս ներկն ա՛ր չափ գերազանց է նմանօրինակ ուրիշ պատրաստութիւններէ։ Իւր առաւելութիւնն է մանրաքանչ ամէնն բան կան երեւոյթը ապ և ամենեն ուշագիր գեղագէտ ի գերեւ հանելոյ։ Կը կարգացուն հեռագրեր անկամ մէջ, գլուխը կը մաքրեն քիթը կ'ամենացնի և նոր ոյժ կուտայ մարդկային մարմնոյն։

ԴԱՐԵԱՆՄԱՆ ԵՂԱՆԱԿԸ

Որուան երերցնել գործածելի առաջ և փոքր բանակութիւնամբ հեղուցնելն գեղեր սկսուածի մը մէջ, յեսոյ բարակ ոլորելի ասնարդմամբ կամ այդ հեղուկին մէջ Քրլան ապանդամբ Թիթեն կերպով մաքրուն վրայ անցուցեալ զոյն, այնպէս որ ամրացել մաքրեր Քրլին։ Ապա գլուխը բաց պտնել մինչեւ որ հեղուկը ոչիանայ։ Բալոր մաքրը մեկ լաչաւալ, ամենայն մեկ երկու գործածութեան պէտք ունին, այլոց համար մեկ անգամը բաւ է։ Նիթ մեկ երկու անգամն ուեւիի գործածուի, գոյնն ուեւիի Թուի կ'ելլայ։ Անգամ մը որ ուզուած գոյնը ձեռք բերուած է, գոյն տարբերով պտնելու համար կը բաւէ երեք չորս չարքին անգամ մը հեղուկին գործածելու նոյն եղանակը գործածելու է մարդերի և պիտերուն համար։ Գնաք կայ գլուխը լաչ գործածութիւնեն առաջ կամ կարը Մրոյն գեղեն և ձեռքերը լուալ առ։ Բ դիպուածութիւն։

Մանն նիթ ուզուած գոյնը ձեռք չբերուի մեկ երկու գործածութիւնեն ետոր, գլուխը լուալու է գիշ մը ալ գոյնով։ ապա գլուխն գեղելու է այդ ներկին մեջ Քիթեն ապանդամբ մը, և ուզուած ազդեցու Թիթեն յաջալ կոգոյ անմիջապես։

ԿԵՂԾԵՐԼԻՆ ՉԱՌՈՒՇԱՆԱԼ

Մեկ կեղրանատեղի ԷՍՏՈՒՆՏ ԳԱՌՈՒԱՆԱ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Վ. Զմիւռնա, Պահականոցին քով, կայարան Ղալատիա-Շէյլիր Թրամվէյեց, թիւ 95 և 9, Ղալատիա։ 601

MERVEILLEUSE DÉCOUVERTE!

Plus d'ASTHME, Plus de SUFFOCATIONS

Les Papiers, les Poudres, les Cigarettes, à base de narcotiques, calment momentanément vos souffrances épouvantables, mais vous tuent sûrement.

ASTHMATIQUES!

Le SEUL CURATIF de l'ASTHME, Le SEUL REMÈDE INOFFENSIF qui GUÉRIT, c'est la

LIQUEUR DE L'ÉTOILE

de Chimiste Lauteu, perfectionnée et préparée par Mario LECHAUX, Ph.-C.ie, 164, r. Ste-Catherine, BORDEAUX

Une intéressante Notice, contenant tous les renseignements et indications et de nombreuses attestations de son efficacité, est envoyée gratis et franco à tous ceux qui la demandent.

DÉTAIL : Dans toutes les bonnes Pharmacies.

ԵՌԱՑԵԱԼ ԱՆԹԻԲԻՈՒԻՆ

Լ.Ը ԲԷՏՐԻԷԼԻ

ԸՆԴԴԷՄ ԳԼԽՈՒ ՑԱՒԵՐՈՒ ԾՈՎԷ ԲՈՒՆՈՒԵԼՈՒ ԳԵՐԱԶԱՆՑ ԴԱՐՄԱՆ ԻՆՖԼՈՒԷՆՑԱՅԻ ԵՒ ՏԱՆԿԻ

Ասիա Գառպոնիքը կը փարատէ գեղին գործածութեան յառաջ բերած խիթերն և որսի խառնուրդը։

Լ.Ը ԲԷՏՐԻԷԼ եւ Ընկ. Ի Բարիզ, եւ դեղատանց մէջ։

ՔԱՈՒՉՈՒԷ ՄՈՒՃԱԿ

(ԼԱՍԴԻԲ)

NORTH BRITISH RUBBER Co. EDINBURGH

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻԾ ՐԻՊԷՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր յաճախորդներու փափաքանաց համաձայն, մեր այս տարուան քաուչուչէ մուճակներն, որք իրենց վրայ իբրեւ նշան կրնա մը կը կրեն, խիստ ճաշակաւոր, նուր և հաստատուն չինուած են կ...ա Բէրտով։

Պոլսոյ հրաւ—բաղրս վրայ սրդ... մուճակները կը գերազանցեն քան տարիէ ի վեր գործածուած բոլոր մուճակները։

Մեր մուճակներու ներքին կողմը կշիռի մը և արտաքին կողմն ալ առիւծի մը պատկերը դրոշմուած է իբրեւ նշան։ Կը վաճառուին ի Պոլիս Սուլթան Համամ արիւրի մօտ Սեպուհ աղա Տէմիրճեանի թիւ 47 և 49 խանութին և բոլոր քաուչուչէ մուճակ վաճառողներու քով։ Կեդրոնատեղին է ի Պոլիս, Պահչէ Դարու, Գոճաման Օղլու խան Ճորճի Կիտրոլի թիւ 13 մթերանոցը։ 167

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

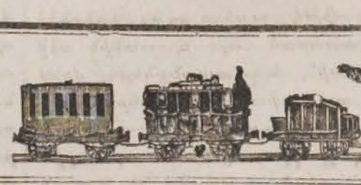

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱՑ

ԳԻՒՂ Կ. ՊՈԼԻՍ—ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ—ՊԷԼԼՈՎԱ

Կառախումբ Կ. Պոլսէն մեկնող	Արեւ. ձեռն. Թ. 2 Բ.Ղ.	Կռխ. ձ.-ք. Թ. 4 Ա.Մ.	Կռխ. խառն. Թ. 52 Ա.Մ.
	երեկոյ ժ. Վ.	երեկոյ ժ. Վ.	Առաւ. ժ. Վ.
Կ. Պոլիս ... մեկնում	7 20	8 15	7 50
Դուս—գարու			8 08
Եէսի—գուլէ			8 22
Մագրիդիդ			8 39
Լյոմեէվանոս			8 52
Քիշլա—Զէքմէճէ			9 03
Արարթա—գուլէ			9 47
Չատալճէյ		9 46	10 23
Զատալճա			11 06
Գարպուճէ	9 30	10 46	11 45
Մէնէլիի			12 51
Զէրքէսքէյ ժամանում		12 02	1 33
Զէրքէսքէյ մեկնում		12 04	2 00
Զորլու	11 50	12 47	2 50
Մուրատլը—Քէօրքիլի			3 38
Սէրիսէր—Զինթիլիք			4 09
Լիւլէ—Պուրկազ		2 19	4 49
	Բ.Ղ.		
Պազարճիք	1 55	2 51	5 35
Բավէ—Գէյ			6 16
Ուզունճա—Քէօփրիւ		3 57	7 05
Գուլէլի—Պուրկազ		4 18	7 47
Ուրլի			8 13
Ագրիանուպոլիս ... ժամ.	4 14	5 09	9 00
			երեկոյ
Ագրիանուպոլիս ... մեկ.	4 19	5 19	1 00
Դարատէջ			1 40
Մուսթաֆա բաշա ժամ.	5 13	6 15	2 18
մեկ.	5 20	6 30	2 38
Հարմանլը ժամ.	6 4	7 12	3 32
մեկ.	6 9	7 27	3 48
Թրընտօվա-Սէմէնի ժամ.		7 51	4 20
			Կռխ. խառն. Թ. 124 Բ.Ղ.
			երեկոյ
Թրընտօվա—Սէմէնի մեկ.		8 01	4 45
Գոյտաճը—Հարպէյ		8 38	5 45
Եէնիի—Մահալլէ		9 27	7 11
Բաքալը	8 32	9 53	8 00
Գաֆա մնից—Սիմանիանց		10 20	8 36
Փիրիպէ ժամ.	9 21	10 42	9 00
մեկ.	9 31	11 2	9 30
Թամար Բաղարճը		11 58	10 30
Սարամպէյ ժամ.		12 23	11 22
մեկ.		12 24	1 52
Պէլլովա ժամ.	11 10	12 48	12 00
	Առաւ.	երեկոյ	գիշեր
Սոֆիա ժամ.	3 18	4 29	5 30
Նիշ	8 20	10 04	
	Գ.Ղ.		
Պէլգրատ	2 43	4 48	
Պուտապէշտ	10 05	1 25	
Վիէննա	3 15	7 15	
	Գ.Ղ.		
Սկիզբ		1 49	
Սէլսպիկ		9 36	

Կառախումբ Կ. Պոլիս—Սկիզբ	Արեւ. ձեռն. Թ. 1	Կռխ. ձ.-ք. Թ. 3 Ա.Մ.	Կռխ. խառն. Թ. 123 Բ.Ղ.
	ժ. Վ. Բ.Ղ.	ժ. Վ.	ժ. Վ. Գ.Ղ.
Սէլսպիկ ... մեկնում			6 00
Սկիզբ			1 49
Վիէննա	8 25	00	կիր. բաց. գիշերվան
	Գ.Ղ.		
Պուտապէշտ	2 36	2 40	
Պելգրատ	9 30	1 36	
Նիշ	3 10	5 14	Բ.Ղ.
Սոֆիա	9 00	12 16	8 45
	Գ.Ղ.		
	12 40		Առաւ.
		երեկոյ	
Պէլլովա մեկ.		3 57	1 00
Սարամպէյ		4 15	1 50
Թամար Բազարճիք		4 42	2 10
Գաֆա մնից—Սիմանիանց	2 12	5 35	3 18
Փիրիպէ մեկ.	2 17	6 00	3 43
Գաֆա մնից—Սիմանիանց		6 24	4 10
Բաքալը	3 08	6 47	4 34
Եէնիի Մահալլէ		7 12	5 17
Գոյտաճը—Հարպէյ		8 01	7 10
Թրընտօվա-Սէմէնի մեկ.	4 33	8 35	7 45
Թրընտօվա-Սէմէնի մեկ.	5 00	8 42	8 42
Հարմանլը ժ. մ.	5 24	9 06	9 15
մեկ.	5 29	9 21	9 35
Մուսթաֆա-փաշա ժամ.	6 10	10 02	10 33
մեկ.	6 15	10 17	10 53
Գատարէյ			11 32
Ագրիանուպոլիս ... ժամ.	7 09	11 13	12 10
			երեկոյ
			Կռխ. խառն. Թ. 51 Ա.Մ.
			Առաւ.
Ագրիանուպոլիս ... մեկ.	7 14	11 23	6 2
Ուրլի			7 13
Գուլէլի—Պուրկազ (Պիւֆէ)		12 19	8 25
Ուզունճա—Քէօփրիւ		12 38	8 59
Բավէ—Գէյ			9 40
Պազարճիք ... մեկ.	9 36	1 50	10 33
Լիւլէ—Պուրկազ		2 18	11 10
Սէրիսէր—Զինթիլիք			11 46
Մուրատլը—Քէօքէլի			12 18
Զորլու		3 48	1 16
Զէրքէսքէյ ժամ.	12 12	4 25	2 00
մեկ.	12 17	4 30	2 25
Մէնէլի			3 18
Գարպուճէ			4 03
Զատալճա	1 57	6 11	4 50
Չատալճա—Քէօյ		6 47	5 51
Արարթա—գուլէ			6 17
Քիշլա—Զէքմէճէ			7 03
Լյոմեէվանոս			7 18
Մագրիդիդ			7 43
Եէսի—գուլէ			7 57
Դուս—Գարու			8 06
Կ. Պոլիս (Պիւֆէ) ժամ.	4 00	8 15	8 13
	երեկոյ	Առաւ.	երեկոյ

Ստորագծեալ վերկեանները գիշերուան ժամեր կը նշանակեն սկսելով երեկոյեան 6է մինչև առաւօտեան ժ. 5 59 (Ը. Ե.)

ԳԻՒՂ ՍԷԼԱՆԻԿ—ՍՈՖԻԱ—ՊԷՊԳԷՂ

Կառախումբ թ. 512/522 Սէլանիկէն ամէն օր	Առաւ. ժ. Վ.	Կառախումբ թ. 523 Վիէննայէն ամէն օր	ժ. Վ.
Սէլանիկ (Պիւֆէ) ... մեկ.	6 00	Վիէննա մեկ.	8 00
Թեսալոնիկ	6 33	Պուտապէշտ	2 40
Ամանթօվօ	7 10	Պելգրատ	10 15
Բարատուլու	7 31	Նիշ	5 18
Կիւմիւճէ	7 41		Առաւ.
Կէսորկէյի	8 17	Սոֆիա մեկ.	10 40
Սոֆիա մեկ.	8 51	Պուգանոֆչէ	10 55
Սիրոս Մեհրա	9 00	Պուգանոֆչէ	11 23
Տէմիրգարպա (Պիւֆէ) ժամ.	9 32	Բրէշօվա	11 40
մեկ.	9 42	Թասպանոֆչէ	12 03
Քրիշլարգ	10 27	Պուտապէշտ	12 37
Պուտապէշտ	11 06	Չատալճայ	1 19
Վիէննայեան—Կրասնոյէ ժամ.	11 53	Քէսորբուրլու մեկ.	1 49
մեկ.	12 04	Լուպիւպ (Պիւֆէ) ժամ.	2 01
Զէրքէնիլօ	1 51	Զէրքէնիլօ	2 37
Լուպիւպ (Պիւֆէ) ժամ.	1 27	Քէսորբուրլու ժամ.	3 20
մեկ.	1 49	մեկ.	3 30
Չատալճայ	2 29	Վիէննայեան—Կրասնոյէ	4 20
Դուսմանօվա	3 22	Քրիշլարգ	5 03
Թասպանոֆչէ	3 53	Տէմիրգարպա (Պիւֆէ) ժամ.	5 37
Բրէշօվա	4 21	մեկ.	5 53
Պուգանոֆչէ	4 33	Սիրոս Մեհրա	6 26
Պուգանոֆչէ	4 57	Սոֆիա մեկ.	6 35
Սպէցէլ ժամ	5 10	Կէորկէյի	7 19
	երեկոյ	Կիւմիւճէ	7 51
Նիշ ժամ.	9 40	Բարատուլու	8 01
Պելգրատ	4 48	Ամանթօվօ	8 24
Պուտապէշտ	1 25	Թեսալոնիկ	9 01
Վիէննա	7 15	Սէլանիկ (Պիւֆէ) ... ժամ.	9 35
			երեկոյ

ԳԻՒՂ ԻԷՍԿԻԻՊ—ՄԻԹՐՕՎԻՑԱ

Կառախումբ թ. 622 Իսկիւպէն ամէն օր	Առաւ. ժ. Վ.	Կառախումբ թ. 621 Միթրովիցայէն ամէն օր	Առաւ. ժ. Վ.
Իսկիւպէն (Պիւֆէ) ... մեկ.	7 40	Միթրովիցա (Պիւֆէ) մեկ.	7 25
Լյէշան	8 47	Վալչիտն	7 47
Վարասիանիք	9 42	Ֆրիշթինա	8 41
Վեռիրցվից	10 52	Լիբիֆան	9 36
Լիբլան	11 45	Վէրցվից	10 37
Ֆրիշթինա	12 37	Վարասիանիք	11 24
Վալչիտն	1 23	Լյէշան	12 01
Միթրովիցա (Պիւֆէ) ժամ.	1 40	Իսկիւպ (Պիւֆէ) ... ժամ.	12 54
	երեկոյ		երեկոյ

ԹՐԸՆՕՎԱ—ՍԷՄԷՆԻ—ԵԱՄԳՕԼՈՒ

Կառախումբ թ. 322 Կիր. Գշ. Ուր.	ժ. Վ. Առաւ.	Կառախումբ թ. 321 Բշ. Դշ. Շաբ.	ժ. Վ. Առաւ.
Հաղորդակցութիւն գիւղաւոր գծին կապակցող հետ		Պուրկազ մեկ.	6 00
Սոֆիա Պէյոգլու Ն ժամ.		Դամիրլու ... մեկ.	11 10
Երեքշաբթի Ուրբաթ	7 55	Սիլիվրա—Քէօրմանլը	12 11
Սարբատներն ժամ. կիր.		Եէնի—Զագրա	1 12
Կ. Պոլիս Ա. Պոլս Նամ.	7 51	Լասան—Յահալլէսի	2 15
	Առաւ.	Զարարուճնար	3 16
Թրընտօվա—Սէմէնի մեկ.	8 24	Թրընտօվա—Սէմէնի ժամ.	3 50
Դարարուճնար	9 08		երեկոյ
Լասան—Յահալլէսի	10 14	Հաղորդակցութիւն գիւղաւոր գծին կապակցող հետ	
Եէնի—Զագրա	11 23	Պէյոգլու—Սոֆիայի մեկ.	4 54
Սիլիվրա—Քէօրմանլը	12 21	Երեքշաբթի Շաբաթ	
Դամիրլու ... ժամ.	1 10	Սարամպէյի մեկ. Բշ.	
Պուրկազ ժամ.	6 30	Ա. Պոլիս-Կոլոլոյ մեկ.	8 42

ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ—ՏԷՏԻ ԱՂԱՌ

Կառախումբ թ. 222 Գշ. Նշ. Շբ.	ժ. Վ. երեկոյ	Կառախումբ թ. 221 Բշ. Դշ. Ուր.	ժ. Վ. Առաւ.
Տէտէ—Աղառ ... մեկ.	12 20	Ա. Պոլիս ... մեկ.	8 00
Ֆերրէ	1 29	Ուրլի ... »	8 55
Պիտիլլի	2 33	Գուլէլի—Պուրկազ մեկ.	9 40
Ուրլի	3 31	Տիմիրճա	10 15
Տիմիրճա	4 34	Սուֆլի	11 27
Գուլէլի—Պուրկազ	5 19	Պիտիլլի	12 20
Ուրլի »	5 46	Ֆերրէ	1 21
Ա. Պոլիս ... ժամ.	6 40	Տէտէ—Աղառ ... ժամ.	2 20
	երեկոյ		կէս գ